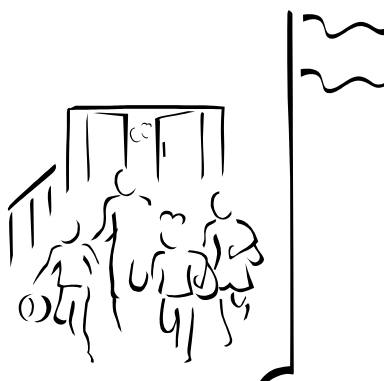

Stichting **Openbaar** Voortgezet **Onderwijs** Gouda

JAARVERSLAG 2017

Bestuursnummer 41525

Voorwoord

De Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Gouda is een schoolbestuur van scholen voor voortgezet onderwijs in Gouda, van gymnasium tot en met praktijkonderwijs.

Met dit jaarverslag willen we inzicht geven in de activiteiten van Stovog in 2017. We besteden ook dit jaar aandacht aan de meest belangrijke thema's op het terrein van kwaliteit, personeel, onderwijs, leerlingen en financiën. Wij melden de meest belangrijke ontwikkelingen en resultaten.

Wij verantwoorden ons echter niet alleen via het bestuursverslag en de jaarrekening. De 'Stovog-scholen' participeren in het project Vensters Voor Verantwoording. Op basis van belangrijke indicatoren als leerresultaten, tevredenheidsonderzoeken, leerlingensamenstelling, onderwijsuitgangspunten, personeelsbeleid en financiën willen we een goed beeld schetsen van onze scholen. Een volledig overzicht is in te zien op de website www.scholenopdekaart.nl.

Leeswijzer

Het jaarverslag 2017 bestaat uit drie gedeeltes. Deel 1 onder A bevat het bestuursverslag, in deel 2 onder B/C de jaarrekening, waarin de samengestelde jaarrekening inclusief toelichtingen worden gepresenteerd. Onder D nemen we de overige gegevens op.

R.W. den Hartog
lid College van Bestuur

A.T.M. Koops
lid College van Bestuur

M.G.P Oehlenschläger
lid College van Bestuur

H. van Tongerloo
lid College van Bestuur

A.a Jaarverslag

Inhoudsopgave

Voorwoord	3 -
Deel 1 Bestuursverslag.....	8 -
1 Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Gouda	8 -
2 De Organisatie.....	8 -
2.1 Verslag van de Raad van Toezicht	8 -
2.2 Het College van Bestuur.....	10 -
2.3 Nevenfuncties bestuurders in 2017	11 -
2.4 De Scholen	11 -
2.5 Het Stafbureau	12 -
2.6 De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad	12 -
2.7 Organogram	12 -
2.8 Governance.....	13 -
2.9 Audit overeenkomst met accountant	13 -
2.10 Samenwerking	13 -
3 Missie en ambities	14 -
3.1 Inleiding	14 -
3.2 Openbaar Onderwijs & Missie	14 -
4 Beleidsontwikkeling.....	19 -
4.1 Speerpunten vanuit het 'oude' strategisch beleidsplan Koers 2017.....	19 -
5 Leerlingen	20 -
5.1 Coornhert Gymnasium	20 -
5.2 De GSG Leo Vroman.....	21 -
5.3 Het Segment	21 -
6 VAVO.....	22 -
6.1 Coornhert Gymnasium	22 -
6.2 De GSG Leo Vroman.....	23 -
7 Resultaten van ons onderwijs	23 -
7.1 Coornhert Gymnasium.....	23 -
8 Onderwijskundige zaken	29 -
8.1 Coornhert Gymnasium.....	29 -
8.2 De GSG Leo Vroman, een "smalle" scholengemeenschap	30 -
8.3 Het Segment	32 -
9 Personeel	33 -
9.1 Cijfers personele inzet.....	34 -
9.2 Wet Normering Topinkomens.....	34 -
9.3 Personeelstekorten.....	35 -
9.4 Ziekteverzuim.....	35 -
9.5 Evenredige vertegenwoordiging	35 -
9.6 Functiemix.....	35 -

10	Kwaliteit	- 36 -
10.1	Dashboard Klanttevredenheid	- 36 -
10.2	Veiligheid	- 38 -
10.3	Klachtenregeling	- 39 -
10.4	Klokkenluidersregeling	- 39 -
11	Huisvesting	- 39 -
11.1	Risico's huisvesting	- 39 -
12	Continuïteitsparagraaf	- 40 -
12.1	Huisvesting	- 40 -
12.2	Personele ontwikkelingen	- 40 -
12.3	Financiën	- 41 -
12.4	Risicoprofiel	- 42 -
12.5	Financiële ontwikkelingen in beeld	- 43 -
12.6	Planning&Control in relatie met de interne organisatie	- 45 -
13	Treasury	- 46 -
13.1	Marktontwikkelingen	- 46 -
13.2	Leningenoverzicht ultimo 2017	- 48 -
14	Inventarisatie van de risico's	- 48 -
15	De Jaarrekening	- 50 -
15.1	Resultaatbepaling	- 50 -
15.2	Kengetallen	- 50 -
16	Financieel Resumé	- 52 -
16.1	Balans per 31 december 2017	- 52 -
16.2	Staat van Baten en Lasten per 31 december 2017	- 53 -
16.3	Financiële Kengetallen / Ratio's per 31 december 2017 incl. prognose	- 54 -
16.4	Epiloog	- 54 -
Deel 2	Samengestelde Jaarrekening 2017	- 55 -
B	Grondslagen voor de jaarrekening	- 55 -
C	De Jaarrekening 2017 Samengesteld	- 60 -
	Algemene informatie	- 60 -
	Balans per 31 december 2017	- 61 -
	Staat van Baten en Lasten	- 62 -
	Kasstroomoverzicht	- 63 -
	Materiële vaste activa	- 64 -
	Vlottende activa	- 65 -
	Eigen vermogen	- 66 -
	Eigen vermogen, specificatie	- 67 -
	Voorzieningen	- 68 -
	Voorzieningen, specificatie	- 69 -
	Kortlopende schulden	- 70 -
	Overheidsbijdragen	- 72 -

Overige baten	- 73 -
Lasten.....	- 74 -
Financieel en overig	- 75 -
Segmentatie	- 76 -
Verbonden partijen	- 78 -
Verantwoording subsidies	- 79 -
WNT Algemeen.....	- 79 -
WNT Topfunctionarissen College van Bestuur	- 80 -
WNT Topfunctionarissen Raad van Toezicht	- 80 -
Ondertekening door Bestuur en Toezichthouder	- 81 -
D Overige gegevens	- 82 -
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	- 82 -
BIJLAGEN	- 86 -
CP Kengetallen.....	- 86 -
CP Balans.....	- 87 -
CP Baten en Lasten	- 88 -
Financiële Kengetallen.....	- 89 -

Deel 1 Bestuursverslag

1 Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Gouda

De Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Gouda is een zelfstandige stichting met drie openbare scholen in Gouda. Het bestuursnummer van de stichting is 41525.

De stichting streeft naar kwaliteitsborging en -verbetering, continuïteit en verdere professionalisering van het openbaar voortgezet onderwijs door bundeling van kennis en ervaringen en het bewaken en reguleren van de financiële stromen. De stichting gebruikt duidelijke en vooral korte communicatielijnen om dit te realiseren.

2 De Organisatie

2.1 Verslag van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht startte in 2011 met vijf leden en werkt conform de door de VO-raad vastgestelde governance code.

Voor de leden van de Raad van Toezicht is een profiel opgesteld, dat bepalend is voor de samenstelling van de raad. Dat profiel voorziet erin dat onafhankelijkheid, deskundigheid en verankering in de samenleving is gewaarborgd.

De Raad van Toezicht is een onafhankelijk orgaan binnen de stichting. De samenstelling, benoeming, taak, wijze van vergadering en de wijze van besluitvorming is vastgelegd in de statuten en in het Reglement Raad van Toezicht. De raad houdt integraal toezicht op het beleid van het College van Bestuur, de continuïteit en op de algemene gang van zaken binnen de stichting. Daarbij richt men zich op de maatschappelijke doelstellingen van de stichting en de daarmee verbonden onderwijsdoelstelling zoals omschreven in de missie. Daarnaast is de Raad van Toezicht ook de 'critical friend' van het College van Bestuur; de raad adviseert, steunt en fungeert als klankbord.

Vanaf 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017 kende de Raad van Toezicht de volgende samenstelling:

- de heer W.J.C. Amesz, voorzitter,
- de heer F.C.G. van Elteren, plv. voorzitter,
- de heer J.H.A. Wagener, commissaris,
- de heer R. Borsboom, commissaris,
- de heer H.M.P. Hillenaar, commissaris.

De volgende onderwerpen zijn onder meer door de Raad van Toezicht besproken:

- De jaarlijkse examenresultaten van de scholen;
  - De Raad van Toezicht concludeert dat de resultaten van de scholen in alle gevallen voldoen aan de doelstelling, namelijk dat de resultaten hoger dienen te zijn dan het landelijk gemiddelde.
- Driemaandelijks financiële overzichten;
  - De Raad van Toezicht signaleert dat de uitgaven van de stichting gedurende het gehele jaar in de pas lopen met de begroting.
- Bespreking Managementletter met de accountant en het plan van aanpak met het College van Bestuur;
  - De aandachtsgebieden vanuit de Managementletter 2016 zijn door het College van Bestuur adequaat opgepakt c.q. verbeterd. Ook in 2018 zal de Raad van Toezicht de aandachtsgebieden vanuit de ML 2017 monitoren.
- Voortgangsrapportage (bij iedere vergadering) over ontwikkelingen scholen;
- Relevante landelijke ontwikkelingen (w.o. Passend Onderwijs, sectorakkoord, invoering AVG);
- Jaarverslag 2016 inclusief accountantsverslag en Assurance rapporten;
- Kwaliteit van onderwijs;
- Treasury;

- (Markt)Ontwikkelingen rond obligaties;
- Check op actualiteit van Treasury-statuuat en daarmee samenhangend beleid;
- Strategisch beleid
  - De doelen van het strategisch beloeidsplan 'Koers 2017' zijn medio 2016 gerealiseerd.
  - In 2017 zijn er diverse bijeenkomsten geweest om tot een nieuw startegisch beleidsplan te komen. Dit plan, 'De KOERS naar 2022', is na instemming door de GMR in december 2017 goedgekeurd door de Raad van Toezicht en vastgesteld door het College van Bestuur.
- Evaluatie eigen functioneren;
  - In 2017 heeft de Raad van Toezicht, onder begeleiding van een extenre partij, haar eigen functioneren geevalueerd.
- Evaluatie functioneren College van Bestuur;
  - De Raad van Toezicht heeft diverse gesprekken gevoerd met het College van Bestuur over de wijze van functioneren van het college, mede met in achtneming van de bijzondere structuur welke binnen de stichting van toepassing is.
  - De uitgangspunten zoals die in de nieuwe governancecode zijn opgenomen, zijn hierbij leidend geweest.
  - Er is met het voltallig College van Bestuur gesproken over het functioneren van het college als collegiaal bestuur. De Raad van Toezicht is van mening dat dit naar volle tevredenheid geschiedt.
  - In het voorjaar van 2017 is met elke individuele bestuurder een functioneringsgesprek gevoerd.
- Begroting 2018;
- De materialiteitsgrenzen voor de controle zijn vastgesteld op 2%.
- In het kader van de WNT is het aantal complexiteitspunten van de organisatie besproken en in april 2017 heeft de Raad van Toezicht deze vastgesteld op in totaal 11. Hiermee is het bezoldigingsplafond voor de leden van het College van Bestuur bepaald.

In totaal is de raad in 2017 vier maal in reguliere vergadering bijeen geweest. Daarnaast zijn er diverse bijeenkomsten geweest van de auditcommissie, de remuneratiecommissie en in het kader van de zelfevaluatie. Tevens heeft een afvaardiging van de Raad van Toezicht overleg gevoerd met de GMR.

2.1.1 Nevenfuncties Raad van Toezicht 2017

De heer W.J.C. Amesz

- Voorzitter Raad van Toezicht SOPORA (onbezoldigd)
- Penningmeester Stichting Christine Buisman (onbezoldigd)
- Penningmeester Stichting Johanna Westerdijk (onbezoldigd)
- Penningmeester Stichting Willie Commelin Scholte voor Fytopathologie (onbezoldigd)
- Penningmeester Centraal Bureau voor Schimmelculturen Odo van Vloten (onbezoldigd)

De heer F.C.G. van Elteren

- Fysiotherapeut Reinier/HAGA groep (bezoldigd)
- Fysiotherapeut Praktijk voor Fysio- en Manuele Therapie De Zuidplas (bezoldigd)
- Voorzitter bestuur Z&L – afdeling Zuid-Holland (onbezoldigd)
- Bestuursadviseur G.v. Pro Patria (onbezoldigd)
- Bestuurslid Stichting exploitatie Noord-Westerhal Zoetermeer (onbezoldigd)

De heer J.H.A. Wagener

- Notariskantoor Wagener (bezoldigd)
- Bestuurslid van Stichting Reijns (onbezoldigd)
- Bestuurslid Stichting 1913 (bezoldigd)

De heer R. Borsboom

- Managing director QUESTORE (bezoldigd)
- General Manager Merlon (bezoldigd)
- Penningmeester Paard van Troye (onbezoldigd)
- Bestuurslid ICP (onbezoldigd)

De heer H.M.P. Hillenaar

- Landelijk hoofd advocaat generaal Openbaar Ministerie (bezoldigd)

2.1.2 Visie Raad van Toezicht op risico's en risico-beheersing

De Raad van Toezicht is van mening dat het College van Bestuur voldoende maatregelen neemt om risico's voor wat betreft de continuïteit in kaart te brengen en voorts de juiste maatregelen neemt om de continuïteit van het onderwijs waar mogelijk te garanderen.

Niet in de minste plaats realiseert het College van Bestuur dit door te werken volgens de richtlijnen van het zogenaamde COSO-framework. De mate van interne controle is hierdoor dermate hoog, dat de stichting 'in control' is. In dit kader werkt de stichting onder meer met zelf ontwikkelde rapportagetools, waarmee we permanent inzicht hebben in onze financiële positie.

De risicobeheersing, en de daarvoor gebruikte instrumenten, acht de Raad van Toezicht van een dusdanig niveau, dat mogelijke risico's tijdig herkend en erkend kunnen worden. Hiermee kan tijdig worden ingespeeld op het continu veranderende speelveld, waarop vele actoren een rol spelen.

De stichting ontleent het bestaansrecht aan goede naamsbekendheid en volgend daarop de aanmeldingen, voor de drie scholen. We gaan er van uit dat de scholen ondanks de regionale krimp een meer dan evenredig marktaandeel blijvend kunnen realiseren.

Ook in die zin ziet de Raad van Toezicht de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Gouda, 11 april 2018

W.J.C. Amesz
voorzitter

2.2 Het College van Bestuur

Het College van Bestuur is het hoogste bestuursorgaan en vormt het bevoegd gezag van de stichting. De samenstelling, benoeming, taak, wijze van vergadering en de wijze van besluitvorming is vastgelegd in de statuten en in het Reglement College van Bestuur.

De leden van het College zijn benoemd door de Raad van Toezicht. Het College van Bestuur bestaat uit:

- de heer R.W. den Hartog,
- de heer A.T. M. Koops,
- de heer M.G.P. Oehlenschläger,
- de heer H. van Tongerlo,

Het college vormt een collegiaal bestuur, waarbij geen statutaire voorzitter is benoemd.

In 2017 is het College van Bestuur in totaal 34 maal in vergadering bijeen geweest.

Het College van Bestuur wordt jaarlijks getoetst op basis van het door de Raad van Toezicht opgestelde kader. Het College van Bestuur:

- functioneert als collegiaal orgaan;

- heeft een gezamenlijke visie;
- vertaalt deze visie in strategisch beleid;
- toont zich omgevingsbewust bij het formuleren van het strategisch beleid;
- organiseert draagvlak voor het strategisch beleid;
- organiseert een efficiënte onderwijskundige omgeving voor de scholen;
- draagt zorg voor een tijdgeestbewust personeelsbeleid;
- draagt zorg voor een doelmatige, rechtmatige en efficiënte wijze van bedrijfsvoering;
- legt jaarlijks verantwoording af over de resultaten.

2.3 Nevenfuncties bestuurders in 2017

De heer R.W. den Hartog

- Voorzitter Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Midden Holland & Rijnstreek (onbezoldigd)
Stovog ontvangt hiervoor een vergoeding op jaarbasis.
- Bestuurslid regio West VO-raad (onbezoldigd)
- Bestuurslid Stichting Steunfonds Coornhert Gymnasium (onbezoldigd)
- Bestuurslid Stichting Steunfonds De GSG Leo Vroman (onbezoldigd)
- Bestuurslid Stichting Steunfonds Het Segment (onbezoldigd)
- Lid Raad van Toezicht VOO Facilitair (onbezoldigd)
- Bestuurslid VOSABB (onbezoldigd)

De heer A.T.M. Koops

- Voorzitter Stichting Steunfonds Het Segment (onbezoldigd)
- Bestuurslid Sectorraad Praktijkonderwijs (onbezoldigd)
Stovog ontvangt hiervoor een vergoeding op jaarbasis.
- Bestuurslid Regionaal bestuur werk en 3 O (onbezoldigd)
- Lid platform praktijkonderwijs (onbezoldigd en tot 1 april 2017)

De heer M.G.P. Oehlenschläger

- Voorzitter Stichting Steunfonds Coornhert Gymnasium Gouda (onbezoldigd)
- Bestuurslid Stichting Vrienden Coornhert Gymnasium Gouda (onbezoldigd)
- Lid gemeenteraad gemeente Nieuwkoop (bezoldigd)

De heer H. van Tongerloo

- Voorzitter Stichting Steunfonds De GSG Leo Vroman (onbezoldigd)

2.4 De Scholen

Onder de paraplu van de stichting vallen drie scholen voor voortgezet onderwijs. In de verantwoordingsperiode zijn over de scholen de volgende gegevens te melden:

Coornhert Gymnasium,

Dependance	Jan van Renesseplein 1 te Gouda
Brinnummer	Ruys de Beerenbroucklaan 1 te Gouda
Rector	20AI
	de heer M.G.P. Oehlenschläger

De GSG Leo Vroman,

Dependances	Willem de Zwijgersingel 5 te Gouda
	Burgemeester Martenssingel 15 te Gouda
	Burgemeester Martenssingel 72 te Gouda
Brinnummer	13WH
Rector	de heer H. van Tongerloo

Het Segment,

Van Bergen IJzendoornpark 43 – 45 te Gouda
Brinnummer 26LT
Directeur de heer A.T.M. Koops

2.5 Het Stafbureau

Voor ondersteuning in beleidsvorming en –uitvoering is het stafbureau opgericht. Naast de directeur stafbureau zijn er medewerkers actief op het gebied van financiën, personele en salarisadministratie, ICT, facilitaire dienstverlening en secretariële ondersteuning.

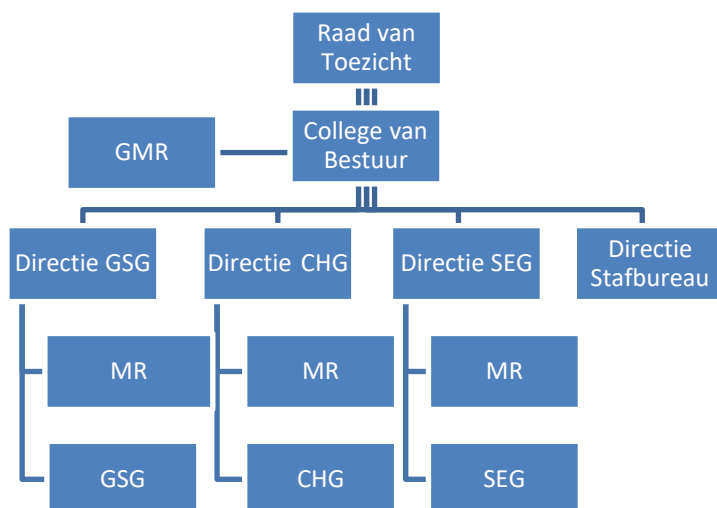
Adres Krugerlaan 20 te Gouda
Bestuursnummer 41525
Directeur de heer R.W. den Hartog

2.6 De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) vertegenwoordigt ouders, leerlingen en medewerkers van de drie scholen. Per school vaardigt elke medezeggenschapsraad daartoe leden af uit zowel de ouder-/leerlinggeleding als uit de personeelsgeleding. De GMR is in totaal 5 maal bijeengewees in 2017, waarbij het bevoegd gezag telkenmale werd vertegenwoordigd door minimaal twee leden van het College van Bestuur. Daarnaast is er overleg geweest met de PGMR. In 2017 zijn onder meer de volgende onderwerpen besproken met en door de GMR:

- Bestuursformatieplan (met PGMR)
- Meerjarenbegroting
- Jaarrekening
- Jaarverslag
- Koers 2022; de speerpunten in het strategisch beleid in de komende planperiode
- Opbrengsten
- Passend Onderwijs
- Klachtenregeling
- Vakantieregeling
- Regeling Datalekken
- Regeling functionerings- en beoordelingsgesprekken (met PGMR)
- Aanpassing statuten en reglementen GMR
- Strategisch beleidsplan

2.7 Organogram

2.8 Governance

Het College van Bestuur onderschrijft de Code Goed Onderwijsbestuur VO en laat zich in haar handelen leiden door de daarin geformuleerde richtlijnen. Dit uit zich onder meer in:

- duidelijke communicatielijnen;
- publicaties op de website <https://Stovog.nl>;
- horizontale en verticale verantwoording;
- klachten-, integriteits- en klokkenluidersregeling;
- permanente focus op de verbetering van de kwaliteit;
- protocollen op het gebied van o.m.
  - bescherming persoonsgegevens;
  - veiligheid;
  - bedrijfsvoering.

De stichting werkt met financiële kwartaalrapporten. Het College van Bestuur verantwoordt deze aan de Raad van Toezicht en bespreekt ze met de GMR.

2.9 Audit overeenkomst met accountant

Ook in 2017 is er een auditovereenkomst afgesloten met een externe accountant, aangewezen door de Raad van Toezicht. Voor 2017 is daarbij gekozen voor Astrium Accountants. De overeenkomst impliceert in het vierde kwartaal 2017 de volgende werkzaamheden:

- controle van financiële administratie op grond van de derde kwartaalrapportage;
- controle van de personele administratie aan de hand van het controleprotocol van OCW;
- controle op financiële rechtmatigheid v.w.b. besteding reguliere en aanvullende bekostiging;
- controle op het treasurybeleid;
- controle van de bedrijfsprocessen aan de hand van het zogenaamde COSO-framework;
- controle op frauderisico's;
- controle op risico's op het gebied van ICT, zowel intern als extern;
- het opstellen van een zgn. Managementletter op grond van de genoemde controle-activiteiten;
- de Managementletter bespreken met het College van Bestuur en toelichten aan de Raad van Toezicht;

Ten behoeve van het jaarverslag in het eerste en tweede kwartaal van 2018 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- controle op financiële rechtmatigheid;
- controle van financiële administratie;
- controle van de personele en salarisadministratie;
- controle op treasury;
- uitvoeren bekostigingscontrole;
- controle jaarrekening;
- controle bestuursverslag;
- waarmerken jaarverslag en afgeven van (goedkeurende) verklaringen.

Toetsing van de effectiviteit van de bedrijfsprocessen vindt plaats aan de hand van het zogenaamde COSO-framework en de cyclus van Planning & Control van Stovog.

2.10 Samenwerking

Met de volgende partijen werkt Stovog samen vanuit het oogpunt gezamenlijk vorm en inhoud te kunnen geven aan de kwaliteit van ons onderwijs:

- Stichting Steunfonds Coornhert Gymnasium;
- Stichting Steunfonds De GSG Leo Vroman;
- Stichting Steunfonds Het Segment;
- Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Midden Holland-Rijnstreek.

3 Missie en ambities

3.1 Inleiding

De scholen van Stovog zijn met elkaar verbonden door een gezamenlijke ambitie die wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur. In de missie heeft de organisatie geformuleerd dat zij voor iedere leerling het best mogelijke onderwijs wil realiseren.

Het is onze ambitie om zowel voor al onze leerlingen en hun ouders als voor alle medewerkers aantoonbaar van toegevoegde waarde te zijn. Daarbij willen we in onze scholen door middel van ons onderwijs duidelijke antwoorden geven op vragen die de maatschappij ons stelt, in het bijzonder over de resultaten van onze inspanningen voor de leerlingen.

Echter, ook waar de vragen gaan over een verantwoorde inzet van middelen, over de kwaliteit van onze gebouwen, over de mate waarin we er in slagen om elke school als unique selling point in stand te houden, willen we deze open en transparant beantwoorden.

Onze scholen verschillen niet alleen van aard, maar ook qua aanbod en qua tempo waarin ze zich kunnen en willen ontwikkelen. Deze verschillen koesteren we, juist omdat ze de eigenheid van onze scholen en dus ook van de stichting uitmaken. Waar we elkaar vinden is een uniform profiel van kwaliteit. Dit is en blijft het ontwikkeldoel voor de stichting en voor de scholen. Niet alleen omdat het onze formele verantwoordelijkheid is, maar juist ook vanwege de maatschappelijke verantwoordelijkheid die we als onderwijsorganisatie hebben.

Wij realiseren ons onderwijs met de middelen die door de rijksoverheid ter beschikking worden gesteld (reguliere bekostiging en subsidies), toevallige baten, alsmede door andere wettig verkregen middelen, zoals sponsorgelden, bijdragen van ouders, schenkingen, etc..

3.2 Openbaar Onderwijs & Missie

Wij hechten grote waarde aan het openbare karakter van onze organisatie en de scholen, die als primaire taak hebben leerlingen te helpen zich te ontwikkelen tot zelfbewuste, omgevingsbewuste, tolerante en sociale medemensen.

In dit kader heeft er in 2012 een herbezinning plaatsgevonden op vele niveaus voor wat betreft de koers die de stichting zou moeten 'varen' om ook de komende jaren in staat te zijn het in de eerste volzin genoemde te kunnen realiseren. In 2014 is op basis van dit strategisch beleidsplan bepaald dat voor de verdere looptijd van het beleidsplan alle ontwikkeldoelen aandacht verdienen. In 2016 is zowel door het College van Bestuur als door de Raad van Toezicht de conclusie getrokken dat alle doelen uit het plan waren gerealiseerd. Dehalve is er een start gemaakt met het bespreken en opstellen van een nieuw strategisch beleidsplan. 'De Koers naar 2022' is in december 2017 goedgekeurd door de Raad van Toezicht en vastgesteld door het College van Bestuur.

3.2.1 Onze missie, onze visie, onze waarde

a. Missie

'Wij maken voor iedere leerling, ongeacht achtergrond, de beste toekomst mogelijk.'

Wij denken dat deze missie slaagt als er aan een vijftal randvoorwaarden – onze visie - wordt voldaan.

b. Visie

De scholen van Stovog:

- *bieden het best mogelijke onderwijs voor de individuele leerlingen;*
- *bieden de leerlingen een omgeving waarin ze zich gekend weten en veilig voelen;*
- *ondersteunen en dagen elke leerling uit zijn of haar ambities te ontwikkelen;*
- *zijn oprecht betrokken bij de ontwikkeling van iedere leerling;*
- *zijn eigentijds en onderscheidend.*

Als we onze visie concreet maken, zien we over vijf jaar het volgende in onze scholen:

- ✓ *leerlingen leren in een professionele cultuur;*
- ✓ *leerlingen leren terwijl ze gezien en gekend worden;*
- ✓ *leerlingen leren begeleid zelfstandig werken en zijn ook verantwoordelijk voor hun eigen leerproces;*
- ✓ *leerlingen zijn gemotiveerd aan het leren en leveren de daarbij behorende inspanning;*
- ✓ *leerlingen leren respectvol samen te leven.*

c. Waarde

Op onze openbare scholen is iedereen welkom, ongeacht zijn of haar sociale, culturele of levensbeschouwelijke achtergrond. Op onze scholen leert iedereen respect te hebben voor elkaars mening of overtuiging. Wij besteden actief aandacht aan de overeenkomsten en verschillen tussen individuen, zonder voorkeur voor één bepaalde opvatting.

Samengevat: *“Niet apart, maar **samen** leven, leren en werken volgens democratisch vastgestelde regels.”*

3.2.2 Ambities vanuit het Sectorakkoord

In 2015 hebben we in het voortgezet onderwijs te maken gekregen met het zogenaamde Sectorakkoord.

De VO-raad en OCW – de ondertekenaars van het Sectorakkoord - spreken de gezamenlijke ambitie uit om de kwaliteit van het onderwijs te versterken en hogere prestaties van alle leerlingen te bevorderen. Zowel de missie als de ambities die Stovog al langer uitdraagt, sluiten nauw aan bij wat is vastgelegd in dit akkoord. Leerlingen verdienen het beste onderwijs, op een manier die bij hen past en aansluit bij hun talenten en mogelijkheden. Onderwijs is ook van groot belang voor de kenniseconomie van Nederland. Betere studiekeuzes, minder uitval, betere doorstroom naar vervolgonderwijs of arbeidsmarkt en vermindering van afstroom renderen in de samenleving, ook financieel. Onderwijs heeft ook een intrinsieke waarde zoals het aanwakken van interesse en het stimuleren van een leerhouding. Dat is nodig omdat in de toekomst een flexibele houding t.o.v. arbeid en leren essentieel wordt. Onderwijs loont dus, voor de leerling en voor de maatschappij als geheel.

De ambities in het Sectorakkoord sluiten aan bij de inspanningen die wij reeds leveren en ook hebben omschreven in ons strategisch beleid.

Het Sectorakkoord kent de volgende ambities:

1 uitdagend onderwijs voor elke leerling

Goed onderwijs is onderwijs dat recht doet aan verschillen tussen leerlingen en waarin leerlingen op hun niveau zinvol worden uitgedaagd en een zo goed mogelijk leerresultaat bereiken. De invoering van passend onderwijs en de vraag om aandacht voor talentontwikkeling vragen om een meer gevarieerd aanbod in de klas en in de school. Alle leerlingen moeten aanspraak kunnen maken op zinvol en uitdagend onderwijs waarbij hun talenten worden aangesproken en hun interesse wordt gewekt.

2 eigentijdse voorzieningen

De maatschappelijke vraag aan het onderwijs verandert. Leerlingen en ouders vragen vormen van maatwerk en begeleiding die voorheen niet mogelijk waren. Doordat de technologische drempel lager wordt en marktpartijen inspelen op bovengenoemde ontwikkelingen, komen steeds meer digitale faciliteiten en digitaal leermateriaal beschikbaar van zowel de traditionele als nieuwe aanbieders. Deze ontwikkelingen leiden tot nieuwe mogelijkheden én nieuwe vraagstukken voor het onderwijs. Nieuwe technologische mogelijkheden vragen een goed samenspel met pedagogische en didactische uitgangspunten van scholen en docenten.

3 brede vorming voor alle leerlingen

Goed onderwijs is onderwijs dat zich richt op het individu én de maatschappij. Het voortgezet onderwijs bereidt leerlingen voor op het vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt, maar het voortgezet onderwijs bereidt leerlingen ook voor op de maatschappij en draagt bij aan de persoonlijke vorming

van leerlingen. Goed onderwijs speelt een belangrijke rol in de sociale ontwikkeling van jongeren: de overdracht van waarden, normen en gedragingen. Dit betekent dat er in het onderwijs niet alleen aandacht is voor de cognitieve en beroepsgerichte vaardigheden, maar dat het onderwijs ook gericht is op de persoonlijke en maatschappelijke vorming: de ontwikkeling van leerlingen als persoon, als actief deelnemer in de maatschappij, kortom als zelfbewuste en verantwoordelijke burgers. Deze aspecten komen niet alleen als vakspecifieke lesstof aan de orde, maar komen ook tot uiting in de schoolcultuur en in de manier waarop leerlingen en leraren met elkaar omgaan. Al deze elementen zijn cruciaal voor het participeren in de samenleving van straks. Daarbij kan en mag van scholen niet verwacht worden dat zij alle maatschappelijke problemen oplossen. 'De sociale en maatschappelijke ontwikkeling van kinderen en het actief tegengaan van antisociaal gedrag is een gedeelde verantwoordelijkheid van ouders, het onderwijs en de sociale omgeving van de leerlingen.

4 partnerschap in de regio

Goed onderwijs bereidt leerlingen voor op het vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt en de samenleving. Om daadwerkelijk te kunnen anticiperen op de uitdagingen van de toekomst gaat de sector meer werk maken van de samenwerking met belangrijke partners. Het voortgezet onderwijs is een strategische schakel in de leerloopbaan van jongeren en daarom hebben de scholen een belangrijke netwerkfunctie in lokale en regionale gemeenschappen. Samenwerking is daarnaast noodzakelijk voor scholen die te maken hebben met teruglopende leerlingaantallen.

5 scholen als lerende organisaties

De docent is cruciaal voor het leren door leerlingen. Voor docenten zal het inspelen op ontwikkelingen in de omgeving van de school en in de klas aan belang winnen. Het is voor besturen en scholen van doorslaggevend belang om leraren en onderwijsondersteunend personeel te betrekken bij deze transitie en samen op te trekken bij het anders organiseren van leerprocessen. Daarvoor is draagvlak onder en eigenaarschap van leraren essentieel. Zonder mede-eigenaarschap van docenten wordt het realiseren van toekomstbestendig onderwijs een kansloze exercitie.

6 toekomstbestendigheid organiseren: koppeling van onderwijs- en personeelsontwikkeling

De versterking en borging van de professionaliteit van leraren, schoolleiders en bestuurders is een belangrijke sleutel tot het verder verhogen van de kwaliteit van het onderwijs. Diverse recent verschenen studies wijzen op de noodzaak van een kwaliteitsslag als het gaat om de professionaliteit én professionalisering van zowel leraren (onvoldoende beheersing basis- en complexe vaardigheden, startbekwaamheid, niet altijd zicht op sterke en zwakke punten; onvoldoende collegiale feedback) als schoolleiders (effectiviteit en kwaliteit van professioneel leiderschap). Voortdurende en gerichte professionalisering is noodzakelijk om toekomstbestendig onderwijs en de school als inspirerende leeromgeving voor leerlingen adequaat vorm te kunnen geven.

7 nieuwe verhoudingen in verantwoording en toezicht

Onderwijskwaliteit hangt in sterke mate samen met het interne kwaliteitsbewustzijn op alle niveaus: op docenten-, team-, school- en bestuursniveau. De belangrijkste uitdaging is dan ook om met interne checks and balances een intrinsieke leer- en verbetercultuur tot stand te brengen binnen scholen. Alle professionals zijn eigenaar van hun onderwijskwaliteit en hebben een belangrijke rol bij het elkaar aanspreken op en verbeteren van de onderwijskwaliteit. Voor het ontstaan van een interne 'verbetercultuur' en het versterken van de horizontale verantwoording is het essentieel dat leraren, scholen en besturen zelf heldere maatstaven kunnen formuleren voor goede onderwijskwaliteit. In het licht van deze ontwikkelingen gaan bestuurders, schoolleiders en docenten de verantwoording over onderwijskwaliteit meer in eigen hand nemen. Dat betekent dat systemen en werkwijzen voor interne verantwoording en toezicht worden versterkt. Van besturen en scholen mag verwacht worden dat zij goed functionerende systemen van kwaliteitszorg inrichten om de kwaliteit te waarborgen. Het is de taak van besturen om inzichtelijk te maken dat ze de goede dingen doen en dat ze deze dingen goed doen.

Aan al deze ambities zijn door partijen kwaliteitsafspraken verbonden.

Wij werken in onze scholen opbrengstgericht, leraren willen het beste uit iedere individuele leerling halen, het besef is aanwezig dat de basis (beheersing van de kernvakken) op orde moet zijn.

Wij werken hard aan onze ambities, maar zijn ons er van bewust dat dit tevens betekent dat we als het ware in een continuüm van beleidsontwikkeling zitten. Onze gezamenlijke ambitie laat zich als volgt samenvatten:

- Onze leerlingen behalen *goede prestaties* op de kernvakken én worden *breed gevormd*.
- De scholen werken systematisch aan het maximaliseren van prestaties van leerlingen, dat wil zeggen dat ze *opbrengstgericht* werken.
- De leraren signaleren *verschillen tussen leerlingen* – niet alleen de gemiddelde leerlingen, maar ook de cognitief zwakkere en sterkere leerlingen – en gaan hier op een adequate wijze mee om.
- Op onze scholen is sprake van een ambitieuze leercultuur waar excellentie wordt gestimuleerd en in voorkomende gevallen hoogbegaafdheid wordt ondersteund.
- Op scholen is sprake van een *lerende cultuur* waarin het niet alleen draait om het leren van leerlingen, maar ook om het leren van leraren en schoolleiders. *Goed HRM-beleid* is daarvoor een voorwaarde.

Om te kunnen werken aan talentontwikkeling van leerlingen is het nodig dat leraren ook in staat zijn en in staat gesteld worden om daar optimaal hun bijdrage aan te kunnen leveren. De kwaliteit van het onderwijs wordt immers in belangrijke mate bepaald door de kwaliteit van de leraren. Bij de professionalisering van leraren ligt dan ook een bijzonder accent op de deskundigheid op het gebied van opbrengstgericht werken en het signaleren van en het omgaan met verschillen.

Reeds in 2010 hebben wij beleid aangekondigd dat moet leiden tot versterking van de professionele leercultuur op de scholen. Binnen dit beleid wordt gewerkt aan de voortdurende ontwikkeling van eigen deskundigheid van de medewerkers.

De leraren binnen de afzonderlijke scholen hebben een individueel bekwaamheidsdossier en leggen verantwoording af over hun persoonlijke ontwikkeling. Binnen een gesprekscyclus worden jaarlijks concrete afspraken gemaakt over de individuele ontwikkeldoelen van de individuele leraar. Wij stimuleren dat leraren zich registreren bij het Nationale Lerarenregister.

De scholen besteden bijzondere aandacht aan de begeleiding en ondersteuning van beginnende leraren om hun professionele ontwikkeling vanaf het begin te voeden.

De verantwoording per school voor wat betreft deze gezamenlijke ambities zijn terug te lezen in hoofdstuk 8.

3.2.3 Visie en ambitie

De visie omvat een beeld van de toekomst en is dynamisch van karakter. De missie dient daarbij als basis. Onze visie geeft in de kern aan wat de collectieve ambitie is en waarin wij ons willen onderscheiden. Het analyseren van de sterke en zwakke punten van organisatie (zie 3.2.5) en van de kansen en bedreigingen (de risicofactoren) is een beproefde methode van visieontwikkeling.

De in het strategisch beleidsplan 'De Koers naar 2022' omschreven gezamenlijk geformuleerde aandachtsgebieden zullen we in de plannen van scholen, met daarin hun eigen school specifieke doelstellingen, herkenbaar terug zien.

Op de drie scholen is veel ruimte voor differentiatie en gedifferentieerde eigen ontwikkeling. Dit past in de cultuur die we als Stovog wensen uit te dragen. De scholen, de teams, het College van Bestuur, op alle niveaus worden prioriteiten gesteld en beleidskeuzes gemaakt.

3.2.4 Doel

De doelen van het strategisch beleid geven een globale beschrijving van de doelen in meerjarenperspectief (strategisch niveau). De kern daarvan wordt gevormd door de voornaamste speerpunten waaraan de komende jaren gewerkt moet worden. Ze zijn in belangrijke mate gebaseerd op de visie en de risicofactoren.

Het ultieme doel van de stichting is uitwerking van de missie. We streven er naar dat elke school het onderwijsaanbod toesnijdt op de eigen, schoolspecifieke populatie. Het vormgeven van een kleinschalige leer- en werkomgeving is hierbij voor ons een belangrijke voorwaarde.

We willen de kwaliteit van ons onderwijs altijd naar een (nog) hoger plan brengen. Minimaal dienen de scholen echter op alle relevante onderdelen te voldoen aan de basisnormen die de overheid voor het onderwijs stelt.

Dit betekent minimaal dat onze scholen beantwoorden aan de criteria die bij wet zijn vastgelegd over het rendement van onder- en bovenbouw, het gemiddelde examencijfer en het genormeerde verschil tussen schoolexamen en centraal examen. Het betekent ook dat al onze scholen werken aan verbetering van het onderwijs in taal en rekenen.

Voldoen aan de wet en aan de toetsingskaders van de inspectie vinden we vanzelfsprekend. Als ambitie voldoet dit niet. Ten aanzien van de in de wet genoemde criteria willen we in onze scholen een substantieel opgaande ontwikkeling kunnen laten zien.

3.2.5 Sterkte/Zwakte Analyse en inventarisatie van kansen en bedreigingen

Sterk:

- alle scholen zijn kleinschalig qua opzet;
- alle scholen zijn veilig;
- alle scholen hebben een meer dan evenredig marktaandeel leerlingen;
- alle scholen hebben het imago van kwaliteit, veiligheid en personele betrokkenheid;
- de docententeams zijn relatief jong;
- De GSG Leo Vroman en Het Segment zijn gehuisvest in moderne, goed geoutilleerde gebouwen;
- het onderwijsrendement van al onze scholen is hoger dan het landelijk gemiddelde;
- de financiële positie van de stichting is gezond.

Zwak:

- huisvestingssituatie van het Coornhert Gymnasium.

Kansen:

- in de samenleving is er steeds meer ruimte en erkenning voor individuele ontwikkeling;
- door extra middelen die wij via het sectorakkoord ontvangen, kunnen we sneller onze ambities ontwikkelen;
- samenwerking met andere scholen;
- de ontwikkeling van Passend Onderwijs en daarmee verbonden de noodzakelijke (her)definiëring van de zorgbreedte van onze scholen.

Bedreigingen:

- regionale ontwikkelingen;
- de positie ten opzichte van de collegascholen staat onder druk vanwege onder meer de krimp in de regio en de verregaande concurrentiestrijd tussen de scholen onderling;
- het is moeilijk om goed en gekwalificeerd personeel te vinden;
- de "concurrentie" versterkt haar positie, ook in de randgemeenten;
- de ontwikkeling van Passend Onderwijs – gezien de groeiende zorgbehoefte en de beperkingen van de financiering van die zorg;

In het strategisch beleidsplan 'De Koers naar 2022' is opgenomen op welke wijze Stovog het hoofd biedt aan de bedreigingen, ruimte biedt aan de kansen, de sterke punten wil verankeren en de zwakke punten gaat verbeteren.

4 Beleidsontwikkeling

Het College van Bestuur bepaalt de gemeenschappelijke beleidskaders na goedkeuring door de Raad van Toezicht en houdt hierbij rekening met de wettelijke kaders. De voor Stovog kenmerkende autonomie van de scholen is terug te vinden in de uitwerking van de algemene beleidskaders op schoolniveau. De missie van Stovog en de kernwaarden voor het openbaar onderwijs dienen primair tot uiting te komen in het onderwijsbeleid van iedere school.

Optimaliseren van de kwaliteit van ons onderwijs is de belangrijkste centrale doelstelling. Alle andere doelstellingen zijn daaraan ondergeschikt. Het verzorgen van goed onderwijs is de kerntaak van iedere school. Alle andere beleidsterreinen dienen slechts als randvoorwaarde om deze kerntaak te realiseren.

Dit betekent dat Stovog garant staat voor kwalitatief goed onderwijs en zich richt op optimale ontwikkeling van leerlingen. Iedere individuele leerling kan zich in een veilige en uitdagende omgeving veelzijdig ontwikkelen; de zelfstandigheid en de eigen verantwoordelijkheid van iedere leerling wordt gestimuleerd vanuit een houding van respect en aandacht voor elkaar. Ontmoeting staat centraal met nadrukkelijk waardering en aandacht voor verschillen tussen individuen en voor verscheidenheid in de samenleving.

Stovog biedt een diversiteit aan onderwijsconcepten voor leerlingen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Bovenop het kerncurriculum bieden we:

- maatschappelijk geëngageerd onderwijs;
- onderwijs gericht op optimale cognitieve, creatieve, sociale en emotionele ontwikkeling, waarbij ruim aandacht wordt besteed aan normen en waarden.

Onze leerlingen komen van school:

- optimaal toegerust op het gebied van kennis én vaardigheden, zodat succesvolle deelname aan het vervolgonderwijs of in de maatschappij mogelijk wordt;
- met een bewust mens- en maatschappijbeeld;
- met zelfvertrouwen en respect voor zichzelf en de ander.

4.1 Speerpunten vanuit het 'oude' strategisch beleidsplan Koers 2017

Het College van Bestuur heeft in 2016 voor 2017 de volgende speerpunten van beleid bepaald:

Missie

1. Stovog acht **kleinschaligheid** van belang voor de kwaliteit van ons onderwijs.
We huisvesten bijna 2700 leerlingen in 6 gebouwen.
  - a. Voor het Coornhert Gymnasium geldt dat we onderwijs verzorgen in twee gebouwen.
  - b. Voor de GSG Leo Vroman geldt dat de nieuwbouw zodanig is ontworpen dat leerlingen van respectievelijk het 2e leerjaar, de havo en het atheneum via een eigen opgang hun eigen leergebied betreden, alwaar ze het grootste deel van de dag verblijven. Tevens is er een brugklasgebouw en is er een aparte vestiging voor de leerlingen van mavo 2/3/4.
  - c. Het Segment telt ruim 340 leerlingen. Door gespreid roosteren en het gegeven dat er altijd een deel van de leerlingen buiten de school is, is ook hier de kleinschaligheid geborgd.
2. Vormgeven **individuele leeromgeving**; Hoe borgen we dat we recht doen aan verschillen?
De scholen zijn continu bezig dit te ontwikkelen, door te ontwikkelen en te borgen. Dit wordt vastgelegd in de schoolplannen. Uitgangspunt hierbij is dat de leerlingen onderwijs wordt aangeboden dat past bij hun persoonlijke ontwikkeling en niet alleen uit gaat van eenheid in leerstofaanbod.

Onderwijs

3. **Passend Onderwijs**; Er zijn veel ontwikkelingen gaande, waarbij er nog sprake is van veel onzekerheden en veel nog nader te ontwikkelen financieel beleid. Wij zullen dit strak monitoren en waar mogelijk proberen invloed uit te oefenen op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau.

Kwaliteit

4. **Collegiale consultatie**; ieder school dient collegiale consultatie te bevorderen en te monitoren.
5. **Exitgesprekken**; het CvB vindt het belangrijk dat er exitgesprekken gevoerd worden met stakeholders die de organisatie gaan verlaten. Het CvB zal de resultaten van deze gesprekken monitoren en gebruiken ten behoeve van de evaluatie van onder meer de onderwijskwaliteit.

Bedrijfsvoering

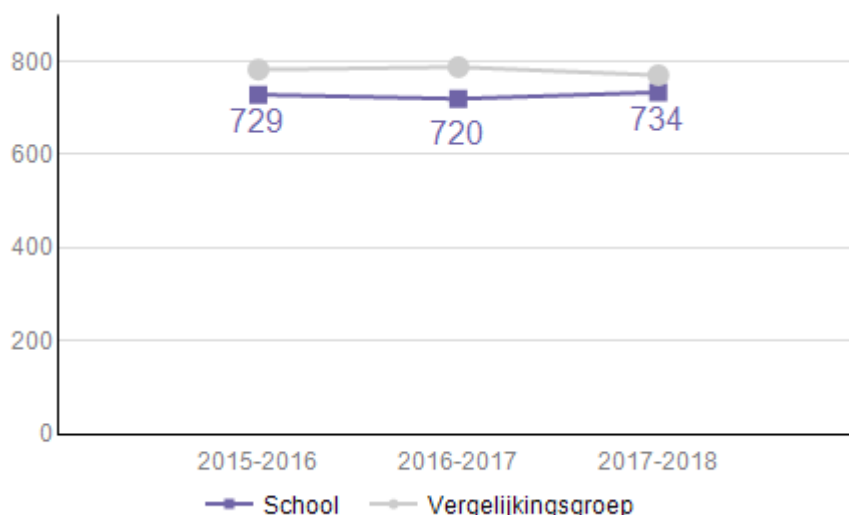
6. **Financieel gezond**; Stovog is een financieel gezonde stichting. Via de begroting en een nauwgezette cyclus van planning & control en de opzet van de administratieve organisatie willen we blijven voldoen aan de eisen van de COSO-systematiek, om zodoende ook naar de toekomst zeker te kunnen stellen dat Stovog een gezonde financiële positie behoudt.

5 Leerlingen

Het aantal aanmeldingen van nieuwe leerlingen was bij het Coornhert Gymnasium, De GSG Leo Vroman en Het Segment naar verwachting. Onderstaande opgave betreft de leerlingaantallen op 1 oktober 2017. De gegevens zijn ontleend aan Scholenopdekaart.nl. Waar gesproken wordt van een vergelijkingsgroep, betreft het een school met een zelfde opbouw. (categoriaal gymnasium- CHG, een scholengemeenschap mavo-havo-atheneum-GSG en een school voor praktijkonderwijs-Seg).

5.1 Coornhert Gymnasium

Aantal leerlingen per 1 oktober 2017

Het aantal leerlingen is de afgelopen jaren licht gestegen. We verwachten ongeveer op 730 leerlingen te stabiliseren.

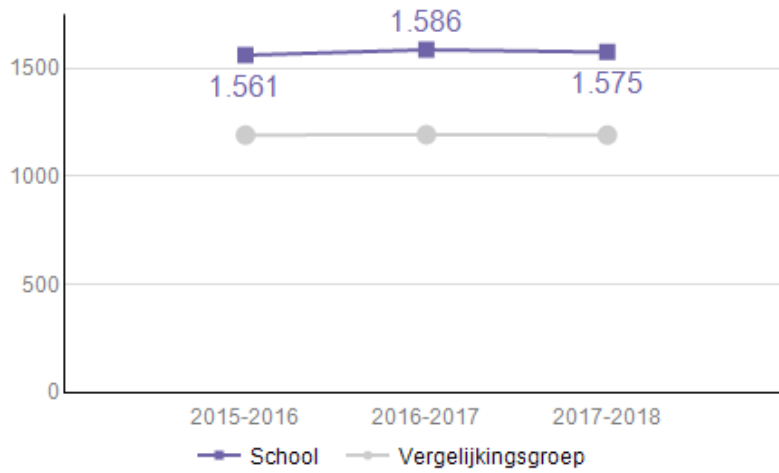
Uit welke gemeenten komen de leerlingen in 2017?

Gemeente top 3	Voedingsgebied
Gouda	46,2%
Bodegraven-Reeuwijk	18,5%
Waddinxveen	8,4%

5.2 De GSG Leo Vroman

Aantal leerlingen per 1 oktober 2017

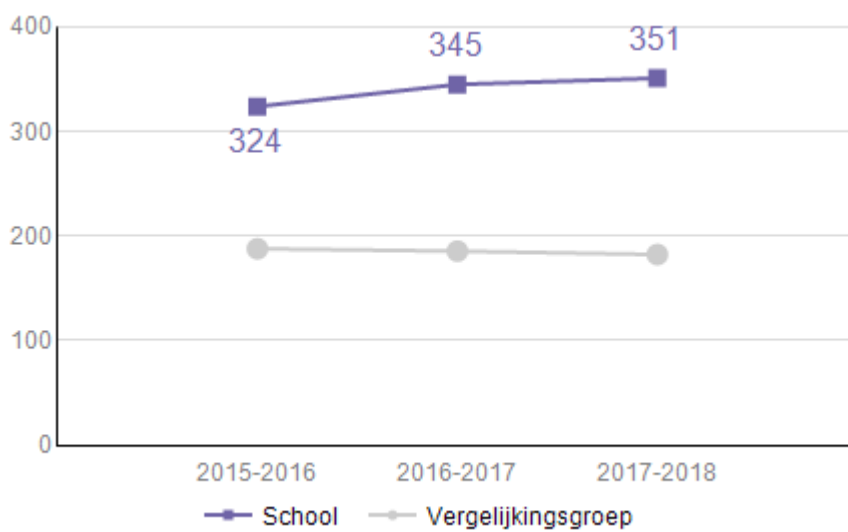

Uit welke gemeenten komen de leerlingen?

Gemeente top 3	Voedingsgebied
Gouda	70,2%
Bodegraven-Reeuwijk	10,3%
Krimpenerwaard	8,8%

5.3 Het Segment

Aantal leerlingen per 1 oktober 2017

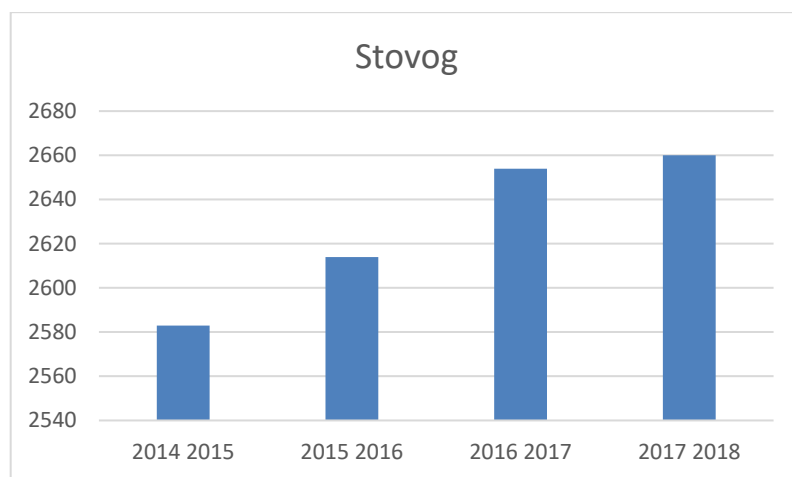

Uit welke gemeenten komen de leerlingen?

Gemeente top 3	Voedingsgebied
Gouda	30,5%
Krimpenerwaard	22,8%
Bodegraven-Reeuwijk	10,5%

5.4 Ontwikkeling leerlingenaantal Stovog

Stovog telt **2660 leerlingen** per teldatum 1 oktober 2017. Ten opzichte van 2016 is er sprake van een lichte stijging van het leerlingenaantal, ondanks de krimp die in onze regio aanwezig is. De verwachting is dat het leerlingenaantal de komende jaren licht zal dalen.

6 VAVO

Op basis van landelijke regelgeving kunnen leerlingen in bijzondere omstandigheden hun loopbaan onder verantwoordelijkheid van de 'eigen –vo-school' via het VAVO vervolgen. Het doel van het VAVO is het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

6.1 Coornhert Gymnasium

Afdeling / leerjaar	2016 2017	diploma	2017 2018
<i>havo examen</i>	0	0	0
<i>atheneum examen</i>	2	2	0
<i>atheneum (geen examen)</i>	0	0	1
Totaal	2	2	1

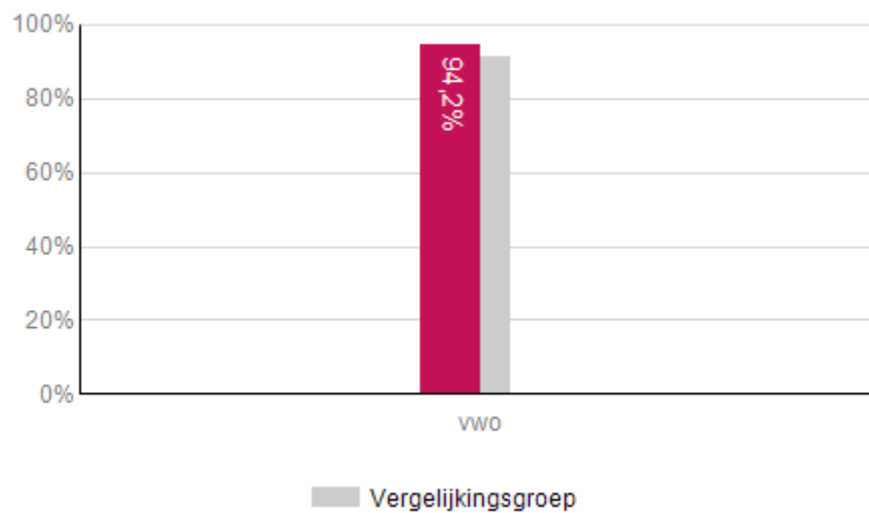
6.2 De GSG Leo Vroman

Afdeling/leerjaar	2016 2017	diploma	2017 2018
mavo (geen examen)	0	0	0
mavo examen	3	1	1
mavo examen teruggekeerd VO	2	1	3
havo (geen examen)	0	0	0
havo examen	3	1	5
havo examen teruggekeerd VO	2	2	3
vwo (geen examen)	0	0	0
vwo examen	1	0	1
vwo examen teruggekeerd VO	0	0	0
Totaal	11	5	13

7 Resultaten van ons onderwijs

7.1 Coornhert Gymnasium

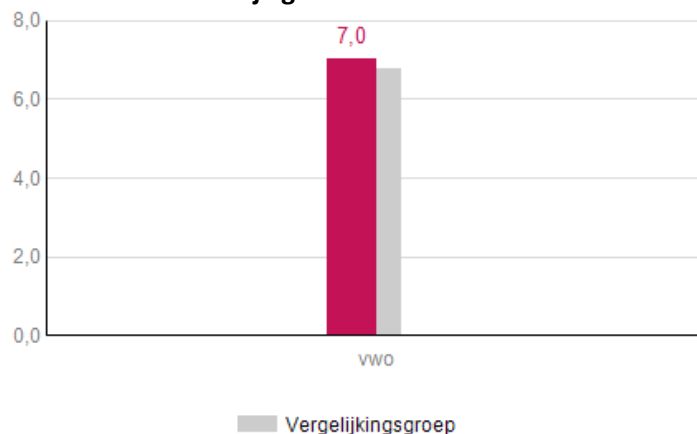
Slaagpercentage van de school versus landelijk gemiddelde

Het slaagpercentage ligt hoger dan het landelijk gemiddelde bij categoriale gymnasia.

Examencijfers van de school versus landelijk gemiddelde

Het gemiddelde examencijfer ligt hoger dan het landelijk gemiddelde bij categoriale gymnasia.

Gemiddelde examencijfers inclusief afgelopen jaren

	2014-2015			2015-2016			2016-2017		
	School-examen	Centraal examen	Eindcijfer	School-examen	Centraal examen	Eindcijfer	School-examen	Centraal examen	Eindcijfer
vwo	7,1	6,7	7,0	7,1	6,8	7,0	7,1	6,7	7,0

Gemiddelde examencijfers per vak/vakcluster 2016-2017

	Schoolexamen		Eindexamen		Eindcijfer	
	School	Vergelijkingsgroep	School	Vergelijkingsgroep	School	Vergelijkingsgroep
vwo	7,1	6,8	6,7	6,5	7,0	6,8
Aardrijkskunde	6,6	6,6	6,3	6,3	6,5	6,5
Algemene natuurwetenschappen	7,6	7,2			7,6	7,2
Biologie	6,7	6,6	6,1	6,3	6,5	6,5
Duitse taal	6,7	6,5	6,9	6,1	6,8	6,3
Economie	6,7	6,5	6,1	6,5	6,5	6,5
Engelse taal	7,5	7,0	7,5	7,0	7,5	7,0
Filosofie	6,9	6,9	7,1	6,6	7,1	6,8
Franse taal	7,5	6,6	6,9	6,2	7,3	6,5
Geschiedenis	6,9	6,7	6,5	6,4	6,8	6,6
Griekse taal en cultuur	7,1	6,9	6,4	6,6	6,9	6,8
Kunst (beeldende vormgeving)	7,3	7,3	6,9	6,3	7,0	6,8
Latijnse taal en cultuur	6,9	6,5	6,4	6,5	6,7	6,6

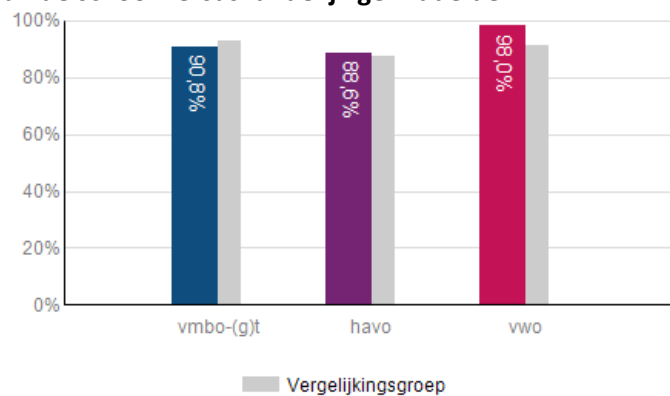

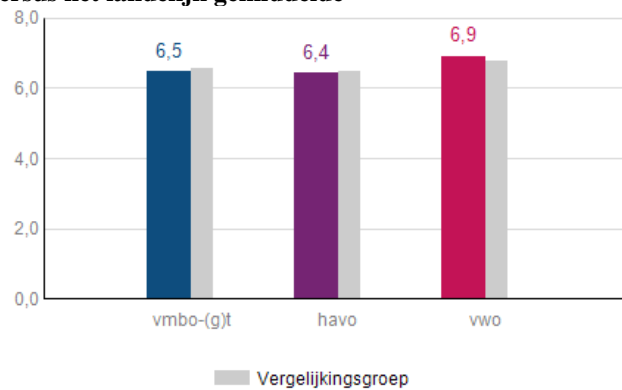
Literatuur	6,8	6,8			6,8	6,8
Maatschappijleer	7,7	7,0			7,7	7,1
Natuur, leven en technologie	7,7	7,0			7,7	7,1
Natuurkunde	6,6	6,6	6,9	6,6	6,9	6,6
Nederlandse taal	6,8	6,6	6,3	6,1	6,5	6,4
Scheikunde	7,0	6,6	6,6	6,6	6,8	6,6
Wiskunde A	6,9	6,7	6,7	6,9	6,8	6,8
Wiskunde B	7,2	6,7	7,2	7,2	7,2	7,0
Wiskunde C	6,2	6,4	6,3	6,3	6,3	6,4
Wiskunde D	9,1	7,3			9,1	7,4

7.2 De GSG Leo Vroman

Slaagpercentage van de school versus landelijk gemiddelde

Examencijfers van de school versus het landelijk gemiddelde

Gemiddelde examencijfers inclusief afgelopen jaren

2014-2015	2015-2016	2016-2017
-----------	-----------	-----------

	School- examen	Centraal examen	Eindcijfer	School- examen	Centraal examen	Eindcijfer	School- examen	Centraal examen	Eindcijfer
vmbo-(g)t	6,4	6,5	6,5	6,4	6,2	6,4	6,5	6,3	6,5
havo	6,6	6,3	6,5	6,3	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
vwo	6,9	6,7	6,8	6,7	6,7	6,8	6,9	6,8	6,9

Gemiddelde examencijfers per vak/vakcluster 2016 2017

	Schoolexamen		Centraal Examen		Eindcijfer	
vmbo-(g)t	6,5	6,6	6,3	6,4	6,5	6,6
Aardrijkskunde	6,1	6,4	5,8	6,2	6,0	6,3
Biologie (oud)	6,4	6,5	6,4	6,4	6,4	6,4
Duitse taal	6,7	6,5	6,2	6,0	6,5	6,2
Economie	6,6	6,3	6,0	6,3	6,4	6,3
Engelse taal	6,5	6,7	6,8	6,8	6,6	6,8
Franse taal	6,6	6,6	7,5	6,3	7,1	6,5
Geschiedenis en staatsinrichting	7,0	6,5	6,5	6,4	6,8	6,5
Kunstvakken II beeldende vakken - handvaardigheid/handenarbeid	6,3	6,7	6,4	6,4	6,4	6,6
Kunstvakken II beeldende vakken - tekenen	6,7	6,8	6,7	6,5	6,8	6,7
Lichamelijke opvoeding 2	6,7	6,8			6,8	6,9
Maatschappijleer (gemeenschappelijk deel)	6,7	7,0			6,7	7,0
Natuur- en scheikunde I	6,2	6,4	5,9	6,3	6,0	6,4
Natuur- en scheikunde II	6,0	6,4	6,3	6,4	6,3	6,4
Nederlandse taal	6,6	6,5	6,2	6,2	6,4	6,4
Wiskunde	6,1	6,5	6,1	6,4	6,1	6,5
havo	6,4	6,4	6,4	6,3	6,4	6,5
Aardrijkskunde	6,1	6,3	6,3	6,3	6,2	6,3
Biologie	6,5	6,2	6,1	6,2	6,3	6,3
Duitse taal en literatuur	6,3	6,3	6,4	6,0	6,3	6,2
	Schoolexamen		Centraal Examen		Eindcijfer	
Economie	6,3	6,2	6,1	6,2	6,2	6,2
Engelse taal en literatuur	6,4	6,6	7,1	6,9	6,8	6,8

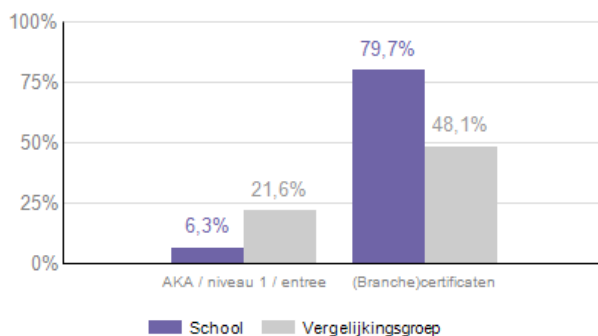

Filosofie	7,0	6,6	6,4	6,5	6,8	6,6
Franse taal en literatuur	6,6	6,4	6,8	5,9	6,8	6,2
Geschiedenis	6,0	6,3	6,0	6,2	6,0	6,3
Maatschappijleer	6,4	6,7			6,5	6,8
Management en organisatie	6,4	6,2	5,9	6,2	6,2	6,2
Natuurkunde	6,2	6,3	6,3	6,2	6,2	6,3
Nederlandse taal en literatuur	6,6	6,4	6,5	6,3	6,5	6,4
Scheikunde	6,3	6,2	6,6	6,3	6,5	6,3
Tekenen	6,9	6,8	6,1	6,1	6,7	6,5
Wiskunde A	6,3	6,3	6,4	6,3	6,4	6,3
Wiskunde B	6,3	6,2	7,0	6,6	6,7	6,5
vwo	6,9	6,8	6,8	6,5	6,9	6,8
Aardrijkskunde	6,6	6,6	6,4	6,3	6,6	6,5
Algemene natuurwetenschappen	7,5	7,2			7,6	7,2
Biologie	6,5	6,6	6,7	6,3	6,6	6,5
Duitse taal en literatuur	6,6	6,5	6,6	6,2	6,6	6,4
Economie	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Engelse taal en literatuur	6,8	6,9	7,1	7,0	7,0	7,0
Filosofie	6,9	6,9	6,7	6,6	7,0	6,8
Franse taal en literatuur	6,8	6,7	6,8	6,3	6,9	6,5
Geschiedenis	6,5	6,7	5,9	6,4	6,3	6,6
Maatschappijleer	7,0	7,0			7,1	7,1
Management en organisatie	6,7	6,6	6,1	6,2	6,5	6,4
Natuurkunde	7,0	6,6	6,9	6,6	7,0	6,6
Nederlandse taal en literatuur	6,9	6,7	6,4	6,2	6,7	6,5
Scheikunde	7,5	6,6	7,5	6,6	7,5	6,6
Tekenen	7,0	7,0	6,8	6,7	6,8	6,9
Wiskunde A	6,8	6,7	7,2	6,9	7,0	6,8
Wiskunde B	7,1	6,7	8,4	7,2	7,8	7,0
Wiskunde C	7,0	6,4	6,3	6,3	6,6	6,4

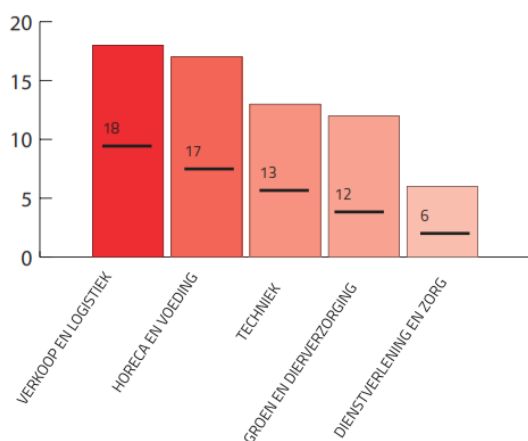
7.3 Het Segment

Behaalde diploma's en certificaten

Hoeveel procent van de leerlingen behaalde een diploma en/of certificaat in 2016-2017?

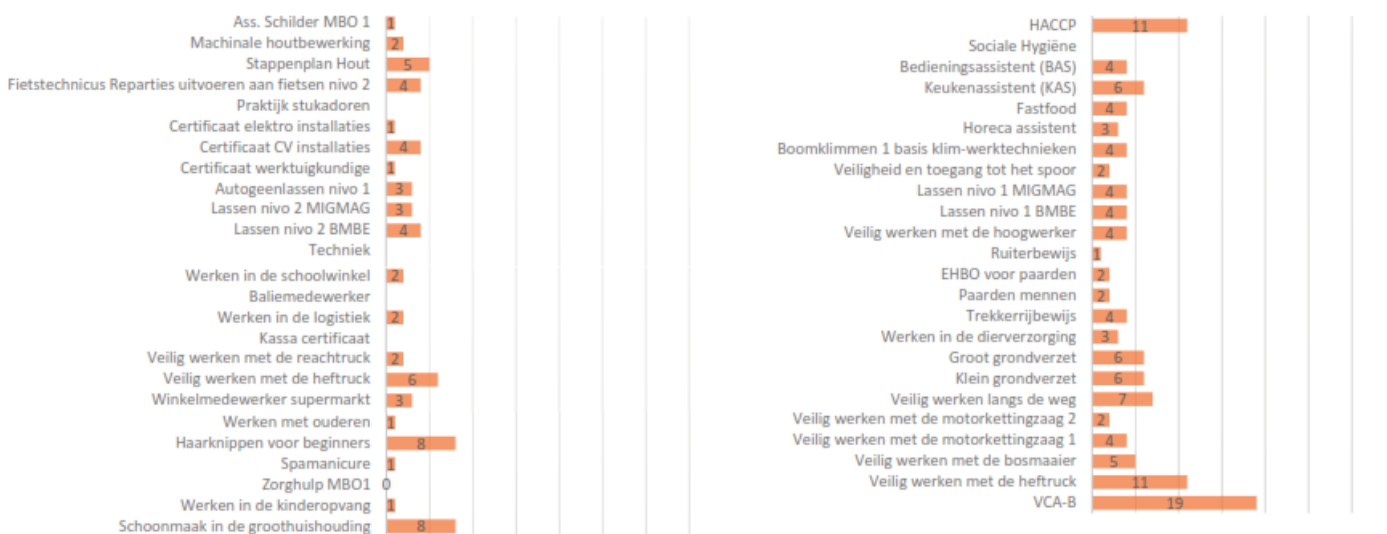

Opbrengsten

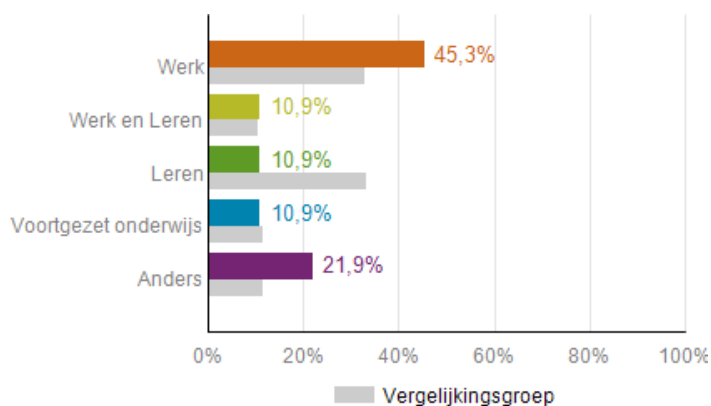
In schooljaar 2016-2017 hebben 56 leerlingen de school verlaten met een diploma Praktijkonderwijs. Twee leerlingen mochten een certificaat praktijkonderwijs in ontvangst nemen. Vier leerlingen hebben om uiteenlopende redenen het schooltraject op GsG Het Segment met een jaar verlengd. (18+ leerlingen)
 Naast het diploma Praktijkonderwijs hebben vier leerlingen bij ons op school de entree-opleiding met succes afgerond. (MBO entree-opleiding)

TOTAALOVERZICHT GESLAAGDEN PER BRANCHE 2016-2017

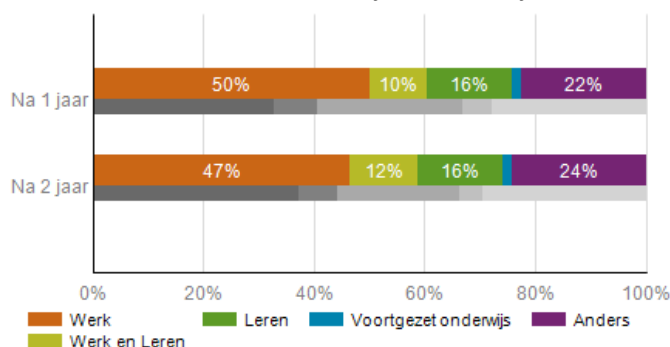
Uitstroom leerlingen

Wat gaan de leerlingen doen na deze school in 2016-2017?

Bestendigheid uitstroom leerlingen

Wat doen de leerlingen na het verlaten van de school na 1 jaar en na 2 jaar?

8 Onderwijskundige zaken

Elke school kent haar eigen schoolspecifieke karakter en school-eigen invulling van het onderwijsprogramma.

8.1 Coornhert Gymnasium

Onderwijsontwikkeling

Het is de missie van het Coornhert Gymnasium om leerlingen optimaal voor te bereiden op hun toekomst. Om leerlingen goed te kunnen laten participeren in de sterk geglobaliseerde en gedigitaliseerde samenleving van de 21ste eeuw, hebben zij adequate kennis en in toenemende mate ook niet cognitieve vaardigheden nodig. In het schoolplan 2016-2020 heeft het Coornhert Gymnasium de onderwijskundige ontwikkelingsrichting aangegeven en is de manier beschreven waarop de ontwikkelingen zodanig worden georganiseerd dat zoveel mogelijk leerlingen daarvan profiteren voor hun studiesucces, carrièrekansen en algeheel welzijn. Vanuit deze visie en doelen is er in 2017 gestreefd naar gedeeld leiderschap en verantwoordelijkheid voor het halen van die, vooral merkbare, doelen. Sectieleiders en docenten hebben gewerkt aan hun professionele capaciteit om deze gedeelde verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

De belangrijkste (ontwikkel)speerpunten in 2017 waren:

- het verbeteren en gebruiken van een op toenemende zelfstandigheid gestoeld mentoraatsprogramma;
- het merkbaar streven naar een doorstromingspercentage van 95%;
- het herkennen en erkennen van verschillen tussen leerlingen;
- het niet alleen summatief maar ook formatief rapporteren over de voortgang van leerlingen;
- het merkbaar geven van meer adequate feedback of zelfs feed forward aan leerlingen.

Prestatiebox

Het Coornhert Gymnasium heeft verder gewerkt aan de uitvoering van de afspraken uit het **Sectorakkoord 2014-2017**. Een groot aantal van de merkbare doelen zijn hierboven genoemd. De volgende meetbare ontwikkelingen ondersteunen deze ontwikkelingen;

- de CE-cijfers voor alle kernvakken waren in 2017 hoger dan het landelijk gemiddelde. Het gemiddelde voor alle vakken was 0,2 hoger dan het landelijke gemiddelde voor VWO;
- er waren ook nu weer bovengemiddeld veel examenkandidaten met een natuurprofiel in 2017:
  - o CM: 12,5%
  - o EM: 17,3%
  - o NG: 16,3%
  - o NT: 46,2%;
- 49% van de examenleerlingen had in 2017 een dubbelprofiel; deed dus examen in meer vakken dan voorgeschreven;
- er is in 2017 weer gewerkt aan het vullen van het bekwaamheidsdossier;
- er is relatief veel geïnvesteerd in scholing en persoonlijke coachingstrajecten – > 1000 Euro per FTE;
- aan de sectieleiders is gevraagd om gesprekken te voeren over de eigen deskundigheidambities van de sectieleden. Met meer dan de helft van het team is een functioneringsgesprek gevoerd. Daarnaast is er door de schoolleiding met alle sectieleiders over kwaliteit en voortgang in de secties gesproken. Alle docenten die ontwikkeltijd hebben gekregen, hebben daar in een persoonlijk gesprek verantwoording over afgelegd.

8.2 De GSG Leo Vroman, een “smalle” scholengemeenschap

Missie en schooldoelen

De school heeft vanuit de missie van Stovog haar onderwijskundige opdracht geformuleerd. De voornaamste uitwerking daarvan ligt in het streven te werken aan de versterkte aandacht voor de individuele leerling binnen een kleinschalige leeromgeving.

De school heeft deze missie uitgewerkt in een aantal specifieke onderwijskundige doelstellingen.

Binnen de school is het streven gericht op de verbetering van de motivatie van de leerlingen voor het dagelijks onderwijsproces en in het verlengde daarvan is het accent gelegd op het leren zelfstandig te studeren.

Binnen het pedagogisch-didactisch klimaat van de school zijn daarbij de begrippen *autonomie, relatie en competentie* belangrijke uitgangspunten.

Meer specifiek gericht op de onderwijskundige invulling heeft de school een viertal onderwijskundige doelen vastgesteld voor haar docenten:

1. Activerende didactiek
2. Het aanleren van zelfstandig studeren
3. Het leren samenwerkend te leren
4. Toepassing van de digitale leeromgeving

Vanuit de geformuleerde uitgangspunten heeft de school in 2017 de volgende ontwikkelpunten verder uitgewerkt:

Onderwijskundige ontwikkeling

In het dagelijkse studieproces van haar leerlingen besteedt de school bij de leerlingen veel aandacht aan de versterking van het gevoel van “eigenaarschap” over het eigen leerproces. Een proces dat vanzelfsprekend moet aansluiten bij de eerste stappen die daartoe in het primair onderwijs al zijn gezet en na het voortgezet onderwijs in het vervolgonderwijs verder worden uitgewerkt.

Zo wil de school proberen als voortgezet onderwijs aansluiting te vinden bij beide onderwijsvormen in plaats van daar geïsoleerd tussen te staan zoals de min of meer traditionele positie van het voortgezet onderwijs is bepaald.

De school heeft de inrichting van haar gebouwen aan kunnen passen aan haar onderwijskundige doelstellingen.

De school vindt het van groot belang dat leerlingen gemotiveerd in hun dagelijkse onderwijsproces staan en leren steeds meer zelfstandig hun eigen leerproces vorm te geven. De omgeving waarin zij dagelijks verkeren moet daarbij ruimte en mogelijkheden bieden voor dit proces.

De rol van de leraar wordt binnen deze ontwikkeling uitdagender en veelzijdiger omdat de rol wisselt tussen die van instructor, coach en vormgever van leerstofaanbod.

De rol van coachend leraar wordt in toenemende mate benadrukt en ontwikkeld.

De leerling wordt in het dagelijks onderwijskundig proces primair begeleid door de leraar. Als een aanvulling op die begeleiding heeft de school financiële middelen ingezet als ondersteuning voor leraar en leerling in de vorm van onderwijsassistenten.

Opbrengsten

De school constateert dat haar opbrengsten in algemene zin soms nog wisselend van aard zijn alhoewel zij op dit thema ruim voldoet aan de eisen die de onderwijsinspectie aan de school stelt. De doorstroomresultaten binnen de leerjaren worden steeds evenwichtiger en zijn op meer structurele basis bovengemiddeld terwijl de eindexamenresultaten van de verschillende afdelingen soms nog te grote verschillen laten zien.

De school heeft zich ingespannen om de reflectie op de cijferresultaten van haar leerlingen ook te kunnen verbinden aan de zelfreflectie van haar medewerkers. In de vorm van intercollegiaal contact en analyse van de opbrengsten wordt daaraan intensief gewerkt.

Persoonlijke ontwikkeling

De school werkt aan de persoonlijke ontwikkeling van haar medewerkers. De school wil in versterkte mate bevorderen dat de schoolorganisatie een cultuur kent waarbij persoonlijke reflectie op functioneren en het leren van elkaar vanzelfsprekend zijn.

Collegiale consultatie, reflectie op eigen competenties en externe scholing worden daarbij intensief ingezet.

Alle leraren werken aan een persoonlijk plan van ontwikkeling en reflecteren daar met regelmaat op.

Daarnaast werkt de school in schoolbrede zin aan de ontwikkeling van verschillende thema's die passen bij de onderwijskundige ontwikkeling die de school doormaakt.

De begeleiding van de instromende nieuwe leraren wordt in een specifiek programma vormgegeven waarbij intercollegiaal overleg en persoonlijk begeleiding op lesniveau een belangrijke rol spelen.

Prestatiebox

Het is de bedoeling dat geen nieuwe elementen aan het landelijk sectorakkoord worden toegevoegd want het Ministerie stelt geen extra middelen beschikbaar.

De school werkt hard aan de uitwerking van de afspraken uit het Sectorakkoord 2014-2017:

1. De school werkt aan het verhogen van de leerprestaties in algemene zin. Een belangrijke incentive daarbij is het streven te komen tot een verhoging van de motivatie van de leerlingen voor het dagelijks leerproces en de aandacht voor het leren zelfverantwoordelijk te kunnen zijn voor het leerproces.
2. Er is een specifieke leerlijn voor rekenvaardigheden ontwikkeld die begint in het eerste leerjaar en doorloopt tot aan het eindexamen.
3. De school analyseert de opbrengsten op systematische wijze en maakt de verbinding leerling-leraar-opbrengst in de school bespreekbaar.
4. De school werkt actief aan een leeromgeving waarin aandacht is voor de individuele kwaliteiten van de leerlingen. Het onderwijs moet daarop kunnen aansluiten.
5. De school legt in toenemende mate het accent op de digitale leeromgeving om daarmee leerlingen de ondersteuning te bieden bij de zelfstandige verwerking van studiestof. De school bevordert het gebruik van een digitaal device bij haar leerlingen en heeft forse investeringen gedaan in het aanleggen van een goede infrastructuur. De school stimuleert de inzet van digitaal onderwijsaanbod. Vakgroepen zetten zich in toenemende mate in om het studiemateriaal te digitaliseren.
6. De school biedt specifieke aandacht aan leerlingen met potentieel excellente kwaliteiten maar wil daarbij de zorg aan de leerlingen in het algemeen niet vergeten.
7. De school heeft de inrichting van het onderwijs zodanig aangepast dat het begrip "tussenuren" waarbij leerlingen gedurende de studiedag buiten het schoolpatroon worden geplaatst niet meer van toepassing hoeft te zijn. De aandacht van de leerlingen blijft daarmee gericht op het leerproces.

8. De school heeft een aanmerkelijk aantal jonge leraren kunnen opnemen. De huidige leeftijdsverhouding van de medewerkers waarborgt een goed evenwicht voor de toekomst.
9. De school werkt aan de ontwikkeling van de kwaliteiten van haar medewerkers. Binnen de in samenspraak met haar met haar leraren opgezette gesprekscyclus wordt actief gewerkt aan de competentieontwikkeling van alle individuele leraren.
10. De school heeft de gesprekscyclus van de leraren en hun deskundigheidsbevordering zodanig vormgegeven dat invoering in het lerarenregister moeiteloos zou moeten kunnen plaatsvinden.

8.3 Het Segment

Missie en schooldoelen

De school werkt zowel vanuit het koersplan van Stovog als vanuit het schoolplan en heeft daarmee een onderwijskundige opdracht meegekregen. Een belangrijke uitwerking daarvan is gelegen in een versterkte aandacht voor de individuele leerling binnen een kleinschalige leeromgeving. De school heeft daaraan vorm gegeven in een aantal specifieke onderwijskundige doelstellingen. De missie en de visie van de school zijn dan ook als volgt te formuleren:

Missie

Na het doorlopen van het praktijkonderwijs op GSG Het Segment kunnen leerlingen zelfstandig en volwaardig participeren in de maatschappij. Ze zijn in staat zelfstandig te werken, te wonen, hun vrije tijd zinvol te besteden en burger te zijn. Om dit te kunnen moeten leerlingen van onze school een aantal algemene competenties en vaardigheden ontwikkelen en daarnaast een aantal specifieke gerelateerd aan het beroep dat bij hen past. Het praktijkonderwijs op GSG Het Segment gaat daarbij uit van de individuele mogelijkheden en talenten van leerlingen.

Visie

Het praktijkonderwijs op GSG Het Segment realiseert haar missie door systematisch en doelgericht te werken aan individuele leertrajecten die enerzijds aansluiten bij de ontwikkelingsniveaus en mogelijkheden van de leerlingen, en anderzijds gericht zijn op de competenties die gevraagd worden om deel te nemen aan de maatschappij.

Sectorakkoord

De school werkt actief aan de ambities uit "Het Sectorakkoord 2014-2017".

- * De school werkt aan het verhogen van de leerprestaties in algemene zin.
- * Er zijn wederom school specifieke leerlijnen doorontwikkeld op alle vakgebieden.
- * De school analyseert de opbrengsten op systematische wijze en maakt de verbinding leerling-docentopbrengst in de school bespreekbaar en vertaalt dit naar concrete beleid.
- * De school werkt actief aan een leeromgeving waarin aandacht is voor de individuele kwaliteiten van de leerlingen. Digitale hulpmiddelen spelen in dit proces een belangrijke rol.
- * De school biedt specifieke aandacht aan alle leerlingen op het gebied van hun potentiële talenten.
- * De school is open en transparant en deelt met haar stakeholders haar kwaliteitsbeleid en opbrengsten
- * De school werkt aan de ontwikkeling van de kwaliteiten van haar medewerkers. Binnen de in samenspraak met de medewerkers opgezette gesprekscyclus wordt actief gewerkt aan de competentieontwikkeling van alle individuele medewerkers. Daarbij is het streven dat een meerderheid van onze docenten een masteropleiding heeft afgerond.

Concreet is er vanuit de kaders van het schoolplan en het sectorakkoord gewerkt aan:

- * Voor alle vakgebieden een kennisbasis en een vaardigheidsniveau te bieden dat leerlingen in staat stelt zoveel mogelijk zelfredzaam te functioneren in onze geletterde, gecijferde en gedigitaliseerde samenleving.
- * De Wet Referentieniveaus draagt ons op de al verworven taal- en rekenwiskundige kennis en vaardigheden van onze leerlingen te onderhouden en daar waar mogelijk of in dienst van het zelfstandig maatschappelijk functioneren, op een hoger niveau richting 1F of 2F te brengen. Dit is

afhankelijk van het individuele niveau van de leerling. De school heeft er voor gekozen om Passende Perspectieven in te zetten om een gepersonaliseerd aanbod te kunnen bieden op het gebied van Nederlands en rekenen.

- * De school ziet het als haar verantwoordelijkheid om leerlingen te leren de voordelen van sociale media te benutten evenals de risico's bespreekbaar te maken. Bovendien zien wij de kansen die sociale media bieden om de communicatie met belanghebbenden toegankelijker en interactiever te maken. Het vak mediawijsheid is ingevoerd.
- * We zijn bezig om de expliciete leerlijnen verder te verwerken in ons nieuwe volgsysteem Presentis.
- * De school wil de leerlingen qua arbeidsvaardigheden zodanig voorbereiden op de arbeidsmarkt dat negatieve praktijk/stage-ervaringen tot een minimum worden beperkt.
- * Verdere optimalisatie van de basisleerroute en de individuele leerroute. Maatwerk en leerling gerichtheid zijn van belang, het ontwikkelingsperspectief voor een leerling is hierbij leidend.
- * Optimaliseren en uitbreiden van brancheopleidingen. Op dit moment worden er meer dan 50 brancheopleidingen aangeboden. De school heeft voorlichting inzake de brancheopleidingen geoptimaliseerd. Er zijn voorlichtingsboekjes ontwikkeld.
- * Een passend curriculum verder door ontwikkelen met betrekking tot wonen, werken, vrije tijd, burgerschap en leren.
- * Alle medewerkers van Het Segment richten het leerproces zodanig in dat de leerling optimaal leert (het is uitdagend, stimulerend, betekenisvol, maximaal en effectief). Daarvoor is het nodig samen stapsgewijs haalbare doelen te formuleren en manieren te vinden om de doelen te bereiken.
- * Het schoolteam heeft ervaringen opgedaan met betrekking tot het volgsysteem Presentis.
- * De entree-opleidingen opnieuw geanalyseerd van het mbo om te komen tot een passend en ruim aanbod entreeopleidingen binnen onze school. Twee medewerkers van MBO-Rijnland zijn ingezet om vorm te geven aan de entree-opleiding.
- * De school heeft, in het kader van Passend Onderwijs, gekozen voor een PRO+KLAS. In het afgelopen jaar is er gewerkt aan de contouren en uitgangspunten van een PRO+KLAS.

Opbrengsten

In 2017 hebben we;

- * de leerlijnen verder aangepast aan de nieuwe methode Strux zodat zij passen in ons nieuwe volgsysteem 'Presentis'.
- * functioneel Nederlands en rekenen bijgesteld en verder uitgebreid voor de praktijkvakken;
- * lessen rond social media geïmplementeerd in het vak media-wijsheid bijgesteld voor de klassen 1 t/m 4.
- * het curriculum voor praktijkonderwijs doorontwikkeld;
- * de lessen in het woonhuis verder doorontwikkeld;
- * het IOP/OPP verder geoptimaliseerd en geïntegreerd in Presentis.;
- * de zorgstructuur verder aangepast na evaluaties
- * het aanbod brancheopleidingen wederom vergroot naar meer dan 50 in totaal;
- * samen met de gemeente en andere scholen acties ondernomen in het kader van de invoering en de gevolgen van de invoering van de participatiewet.
- * verbindingen binnen de vakgebieden gezocht om de context voor onze leerlingen te vergroten

9 Personeel

Speciaal voor informatievoorziening voor de medewerkers is er een internetsite gecreëerd, <https://Stovog.nl>, waarop voor de medewerkers van toepassing zijnde arbeidsvoorwaarden en/of regelingen zijn gepubliceerd. In geval van noodzakelijke informatieverstrekking met betrekking tot bijvoorbeeld arbeidsvoorwaarden worden medewerkers via direct-mailing benaderd.

9.1 Cijfers personele inzet

9.1.1 Coornhert Gymnasium

Personele opbouw per functie 2017

	Fte	%
Onderwijzend personeel	43,6	77,3%
Direct ondersteunend personeel	10,8	19,1%
Management	2,0	3,5%

9.1.2 De GSG Leo Vroman

Personele opbouw per functie 2017

	Fte	%
Onderwijzend personeel	87,6	75,2%
Direct ondersteunend personeel	26,9	23,1%
Management	2,0	1,7%

9.1.3 Het Segment

Personele opbouw Het Segment 2017

	Fte	%
Onderwijzend personeel	26,8	55,8%
Direct ondersteunend personeel	18,2	37,9%
Management	3,0	6,3%

9.1.4 Stafbureau

Personele opbouw stafbureau 2017

	Fte	%
Onderwijzend personeel	0	0%
Direct ondersteunend personeel	3,5	77,7%
Management	1,0	22,3%

9.2 Wet Normering Topinkomens

Op grond van de Wet Normering Topinkomens kan vermeld worden dat er geen medewerkers zijn van wie de bezoldiging hoger is dan toegestaan op grond van deze wet.

Ook kan vermeld worden dat er geen ontslagvergoedingen of andere vergoedingen zijn verstrekt waardoor medewerkers boven deze normering uit zijn gekomen, conform het beleid van Stovog.

9.3 Personeelstekorten

Op de huidige arbeidsmarkt ervaren wij nog voldoende aanbod van personeel en de verwachting is dat er geen tekort zal ontstaan. Wij hebben daarbij goede contacten met opleidingsinstituten. Tevens participeren wij al enige jaren in het samenwerkingsverband Om het Groene Hart. Hierin zijn tevens de volgende openbare scholen voor voortgezet onderwijs vertegenwoordigd:

Scholen Combinatie Zoetermeer	te Zoetermeer
IJsselcollege	te Capelle a/d IJssel
Krimpenerwaard College	te Krimpen a/d IJssel
Grotius College	te Delft
Openbaar Voortgezet Onderwijs Vlaardingen/Schiedam	te Vlaardingen
Coenecoop College	te Waddinxveen.

Het Samenwerkingsverband Om het Groene Hart geven we onder meer gestalte door een gezamenlijk Sociaal Statuut, onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring, het samen inkopen van deskundigheid, gezamenlijke vertegenwoordiging en het realiseren van schaalvoordelen. Daartoe voert het samenwerkingsverband projecten uit op de gebieden onderwijs, personeelsbeleid en financiën en organisatie.

Echter, gezien de druk op de arbeidsmarkt kan het vinden van goed gekwalificeerd personeel op termijn een probleem worden.

9.4 Ziekteverzuim

Vergelijkende cijfers voor 2017 zijn nog niet bekend. Om toch een benchmark te kunnen laten plaatsvinden, gebruiken we de landelijke cijfers voor 2016. Met een gemiddeld percentage over 2017 van 3,69 % menen we lager te zitten dan het landelijk gemiddelde.

Organisatorische Eenheid	Kort 0-8	Kort Middel 8-43	Lang Middel 43-366	Lang > 366	Totaal 2017	Landelijk Gem 2016	Meldings Frequentie	Verzuim duur
CHG	0,93%	0,42%	0,79%		2,13%	4,61	1.02	4,25
GSG	1,29%	1,06%	2,11%	0,62%	5,08%	4,67	1.27	8,37
SEG	0,31%	0,30%	1,33%		1,94%	6,03	0.25	28,75
STF	0,78%	4,15%			4,93%	nb	0.75	8,00
Totaal	0,98%	0,80%	1,58%	0,33%	3,69%	nb	0.99	8,30

Landelijke cijfers 2016 zijn ontleend aan de opgave door VOION.

9.5 Evenredige vertegenwoordiging

Conform artikel 32D van de Wet op het Voortgezet Onderwijs streeft Stovog naar evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding. Voor de evenredige vertegenwoordiging wordt uitgegaan van de verhouding mannen en vrouwen voor wat betreft het onderwijzend personeel dat werkzaam is in het door de school verzorgde onderwijs.

Momenteel is de bezetting per school en geconsolideerd als volgt:

	Aantal directieleden	Man	Vrouw	Huidig percentage	Streefpercentage
Coornhert Gymnasium	2	1	1	50 %	50%
De GSG Leo Vroman	2	1	1	50 %	50%
Het Segment	3	3	0	0	50%
Stafbureau	1	1	0	0	nvt
Totaal	8	6	2	25 %	50%

9.6 Functiemix

Voor de drie scholen geldt dat voor wat betreft de functiemix er maatwerkafspraken zijn gemaakt met de medezeggenschapsraden en/of de vakbonden. Stichtingsbreed voldoen we aan de doelstellingen.

De afspraken voor wat betreft het entreerecht zijn volledig ingericht en de middelen zijn ingezet.

10 Kwaliteit

Kwaliteit staat hoog in het vaandel. Ons kwaliteitsbeleid bestaat uit het voortdurend stellen van vijf eenvoudige vragen:

- ✓ Doen we de goede dingen?
- ✓ Doen we die dingen goed?
- ✓ Hoe weten we dat?
- ✓ Delen anderen onze mening?
- ✓ Wat doen we met de antwoorden?

Het beleidsmatig realiseren van kwaliteitszorg betekent continu reageren op ontwikkelingen. Daarbij zijn objectieve en recente gegevens van essentieel belang.

We doen dus continu onderzoek naar de effectiviteit van ons onderwijs. Dat betreft zowel het proces (via collegiale consultatie, intervisie, ouder- en leerlingenquêtes, e.d.) als onze instrumenten (leermiddelen, toetsen, e.d.).

De resultaten van deze onderzoeken worden binnen de scholen en met het College van Bestuur besproken. Indien een tevredenheidsonderzoek een onvoldoende resultaat biedt, dient de school dit actief aan te pakken. Ieder vorm van beleidsontwikkeling dient op de een of andere wijze plaats te vinden op grond van de PDCA-cyclus.

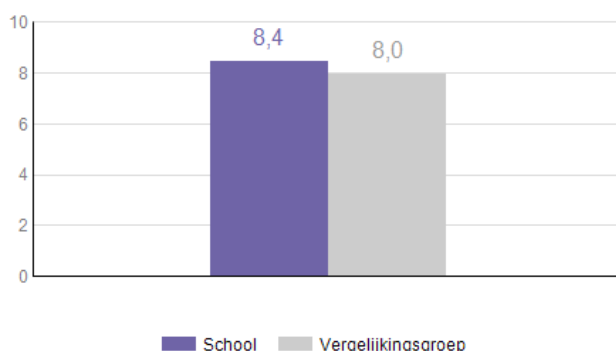

10.1 Dashboard Klanttevredenheid

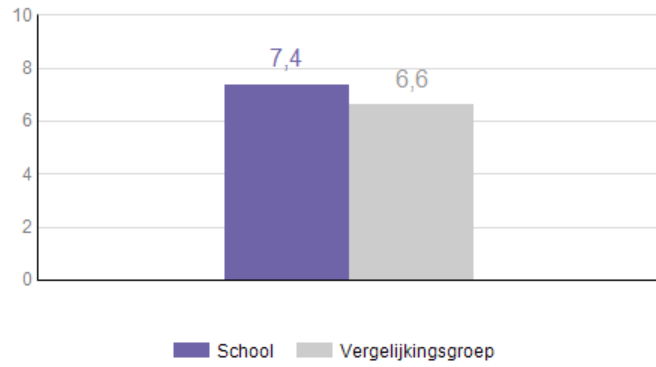
Periodiek maken de scholen gebruik van externe enquêtes om de klanttevredenheid te toetsen. De resultaten van de meest recente enquêtes zijn onderstaand weergegeven.

Coornhert Gymnasium

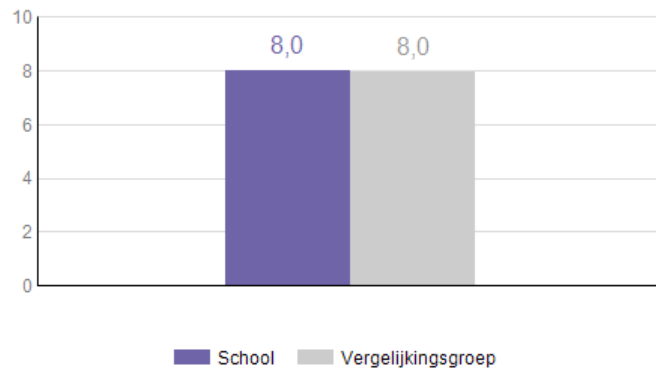
Tevredenheid ouders enquête 2017

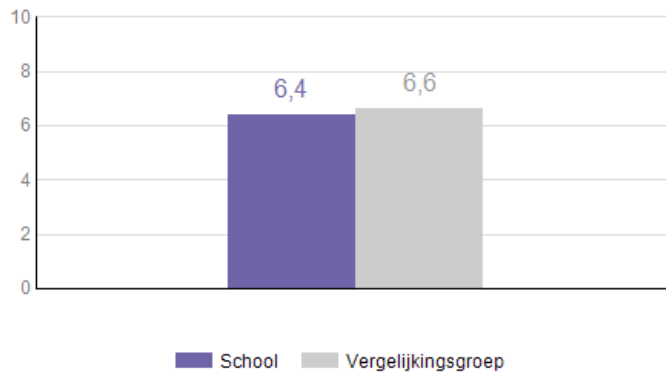
Tevredenheid Leerlingen enquête 2017

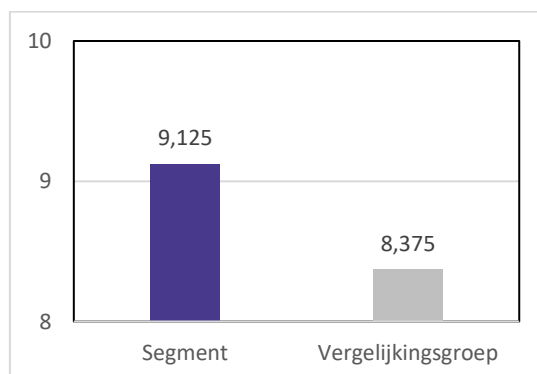
De GSG Leo Vroman
Tevredenheid ouders enquête 2017

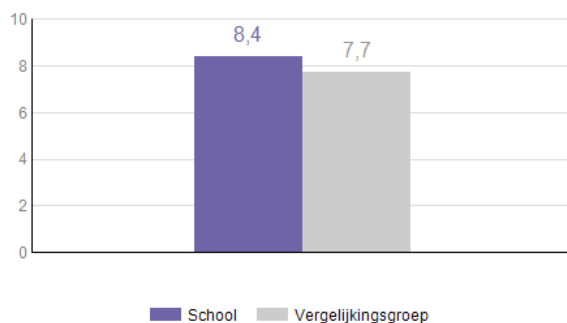
Tevredenheid Leerlingen enquête 2017

Het Segment
Tevredenheid ouders 2017

Tevredenheid Leerlingen enquête 2017

10.2 Veiligheid

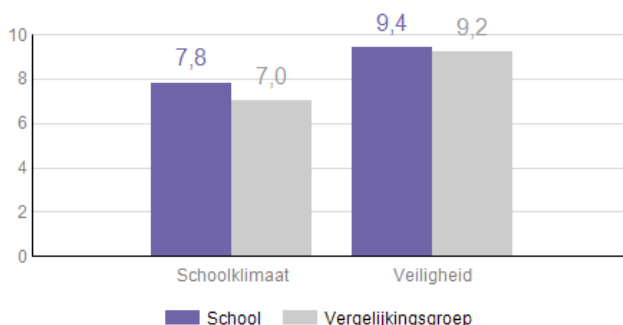
Stovog voert actief veiligheidsbeleid. Periodiek worden hiertoe risico-inventarisaties voor opgesteld. De drie scholen voldoen uiteraard aan het keurmerk 'Veilige School'. Ook op het gebied van sociale veiligheid stelt Stovog hoge eisen. Er zijn protocollen beschikbaar op vele terreinen. Deze worden jaarlijks geëvalueerd c.q. getoetst en indien noodzakelijk bijgesteld. Het meerjarenbeleidsplan ARBO is in 2016 in overleg met de GMR opgesteld en vastgesteld door het College van Bestuur met instemming van de GMR.

10.2.1 Schoolklimaat en veiligheid

In de tevredenheidsenquetes die de scholen periodiek uitzetten, zitten ook vragen voor leerlingen betreffende schoolklimaat en het gevoel van veiligheid. De scholen scoren daarbij als onderstaand.

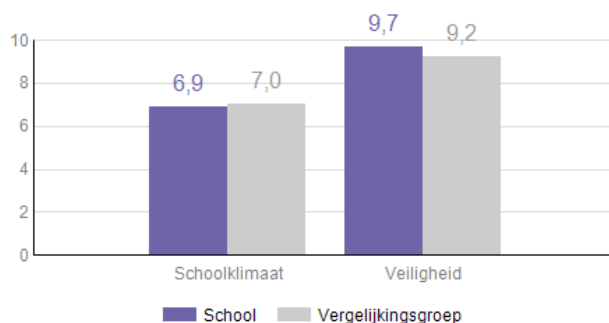
Coornhert Gymnasium

Hoe tevreden zijn de leerlingen over het schoolklimaat en de veiligheid van de school in 2016-2017?

De GSG Leo Vroman

Hoe tevreden zijn de leerlingen over het schoolklimaat en de veiligheid van de school in 2016-2017?

Het Segment

Hoe tevreden zijn de leerlingen over het schoolklimaat en de veiligheid van de school?

Geen opgave bekend, aangezien dit voor leerlingen voor de scholen voor praktijkonderwijs op een andere wijze wordt getoetst en weergegeven. Zie voor nadere info <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/2377/1132/Het-Segment-School-v-PRO/Schoolklimaat-en-veiligheid>.

10.3 Klachtenregeling

De stichting heeft een klachtenregeling. Deze regeling is digitaal beschikbaar. In 2017 hebben wij geen klachten ontvangen op bestuursniveau.

Wel is er op grond van een in 2013 verleend eervol ontslag wegens toekennen door het UWV van een IVA-uitkering aan een medewerker, in februari 2017 een rechtszaak aangespannen tegen Stovog, waarbij de voormalige medewerker een bedrag eist wegens het mislopen van zijn jubileumgratificatie. De behandeling heeft eind november 2017 plaatsgevonden. De uitspraak van de rechtbank was per 31 december 2017 nog niet ontvangen.

10.4 Klokkenluidersregeling

De Stichting heeft in 2011 een klokkenluidersregeling vastgesteld. Van deze regeling is in 2017 geen gebruik gemaakt.

11 Huisvesting

De stichting, lees de scholen, is verantwoordelijk voor het onderhoud van de schoolgebouwen. Dit behelst niet alleen het dagelijkse (klachten)onderhoud, maar ook het planmatig onderhoud. Per school is hiervoor een voorziening in het leven geroepen.

Om een goede planning te kunnen maken, is voor elk gebouw een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld, welke eens per twee jaar wordt geactualiseerd. In 2018 staat een nieuwe actualisatie in de planning. Dit plan is opgesteld om de financiële risico's v.w.b. het onderhoud van onze gebouwen in kaart te brengen. De geraamde financiële consequenties ten aanzien van dagelijks en groot onderhoud zijn meegenomen in zowel de begroting 2018 e.v. als in de liquiditeitsraming.

Als uitgangspunt voor de MOP's heeft het College van Bestuur vastgesteld dat onderhoud moet worden uitgevoerd op het moment dat uitstel daarvan leidt tot hogere lasten.

11.1 Risico's huisvesting

11.1.1 Het Coornhert Gymnasium

Ofschoon wij in 2010 voor eigen rekening uitbreiding hebben gerealiseerd, lopen de school wederom tegen de grenzen van de mogelijkheden aan die de gebouwen qua ruimte bieden. De oorzaak is gelegen in:

- Verandering didactische leervormen
- Onevenredig grote lokalen, waardoor er minder lokalen beschikbaar zijn dan wat op grond van het brutovloeroppervlak van de gebouwen verwacht kan worden. Gezien de wijze van bouwen (ook de binnenmuren hebben een dragende functie, is dit nauwelijks aanpasbaar.
- De twee gebouwen waarin de school is gehuisvest zijn circa 60 jaar oud.

Anno 2016 is met goedkeuring van de Raad van Toezicht door het College van Bestuur besloten dat het Coornhert Gymnasium een onderzoek kon starten naar de mogelijkheden om met geringe middelen extra vierkante meters te realiseren. Dit heeft geleid tot de conclusie dat een en ander financieel niet haalbaar was. In 2017 is door de gemeente Gouda het initiatief genomen voor een nieuw integraal huisvestingsplan. Zij heeft een extern bureau hiertoe opdracht gegeven. In het conceptplan, welk inmiddels de goedkeuring van alle schoolbesturen in Gouda heeft, maar nog niet de benodigde politieke goedkeuring door zowel de gemeenteraad als het College van B&W, staan beide gebouwen van het Coornhert Gymnasium op de nominatie om in de planperiode 5-10 jaar volledig vernieuwbaar te worden. Dit zal ook voor Stovog betekenen dat er uit eigen middelen geïnvesteed zal moeten worden.

11.1.2 De GSG Leo Vroman

De GSG Leo Vroman heeft in 2014 nieuwbouw in gebruik genomen aan de Willem de Zwijgersingel te Gouda. De ervaren problemen met het gebouw zijn inmiddels opgelost, waardoor de nog aanwezige voorziening conform beleid is opgeheven. Tevens zijn de locaties aan de Burgemeester Martenssingel in gebruik gebleven. Bij mogelijke groei van leerlingaantallen biedt het gebouw aan de Burgemeester Martenssingel 15 voldoende ruimte om deze op te vangen. Bij krimp van het leerlingenaantal biedt dit zelfde gebouw eveneens de benodigde flexibiliteit.

11.1.3 Het Segment

Het Segment heeft in 2010 nieuwe huisvesting betrokken. Wat wel een risico vormt is de verschuiving die momenteel gaande is voor wat betreft de leerlingpopulatie. We zien een trend dat er meer leerlingen in voornamelijk de lagere leerjaren instromen. Dit betekent een grotere druk op de ruimtebehoefte van de school, waardoor we op korte termijn geconfronteerd zouden kunnen worden met onvoldoende onderwijsruimte. Deels hebben we dit in 2011 al proberen op te vangen door voor eigen rekening een restaurant te realiseren, dat tevens gebruikt kan worden als leslokaal.

Echter, in 2012 en in 2013 zette de groei van het leerlingenaantal door. Daarom is medio 2013 wederom besloten tot uitbreiding van de school. De gemeente Gouda heeft het recht op uitbreiding erkend, maar stelde op grond van de gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting ruimte in een andere school beschikbaar. Vanwege de voor de doelgroep PrO-leerlingen noodzakelijk veilige pedagogische en didactische leeromgeving acht het bestuur van Stovog het niet verantwoord deze leerlingen elders op een VO-school te plaatsen.

In 2016 is, gefinancierd door de gemeente Gouda, een unit met twee noodlokalen op het schoolplein geplaatst om zodoende alle leerlingen goed te kunnen huisvesten.

12 Continuïteitsparagraaf

2017 is een jaar geweest van 'consolideren en verankeren in de organisatiestructuur'. In het bijzonder het uitwerken van processen die ten grondslag liggen aan de geautomatiseerde beheersstructuur binnen de stichting hebben veel aandacht gekregen. De uitdaging voor 2017 is en blijft gelegen in:

- de juiste verhouding vinden tussen aanmelding van leerlingen versus de capaciteit van onze gebouwen;
- vorm en inhoud geven aan wat in het nieuwe strategisch beleidsplan is afgesproken;
- kostenremanentie;
- er is sprake van krimp in de regio; hoe zorgen we er voor dat we voldoende leerlingen aantrekken om de kwaliteit van ons onderwijs te kunnen borgen?

12.1 Huisvesting

De huisvestingssituatie van de scholen is na oplevering van de nieuwbouw van De GSG Leo Vroman medio april 2014 weinig risicovol voor zowel De GSG Leo Vroman als voor Het Segment. Het Coornhert Gymnasium, met twee gebouwen die niet meer voldoen aan de huidige (onderwijs)standaarden en bovendien ruim 60 jaar oud zijn, is er wel een risico. Echter, met de in het door de gemeente Gouda nog vast te stellen concept IHP aangekondigde plannen lijkt het er op dat we beide gebouwen volledig kunnen aanpassen aan de huidige bouwkundige als onderwijskundige eisen. Financieel houdt dit in dat er vanuit eigen middelen geïnvesteerd zal moeten worden op basis van een TCO-berekening.

12.2 Personele ontwikkelingen

12.2.1 Verwachte Formatieve ontwikkelingen t.o.v. leerlingaantallen

Ontwikkeling leerlingaantallen (uit Begroting 2018 e.v.)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Coornhert Gymnasium	734	727	729	733	724	730
GSG Leo Vroman	1587	1527	1467	1447	1447	1447
Het Segment	353	349	340	350	340	350
totaal	2674	2603	2536	2530	2511	2527

Ontwikkeling formatie

Personele bezetting in Fte	2018	2019	2020	2021	2022
Bestuur/ Management	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
OP	159	158	155	154	154
OOP	65	64	58	58	59

Op grond van de prognoses verwachten we dat via natuurlijk verloop mogelijke financiële risico's ten gevolge van de ontwikkeling van de leerlingaantallen geëlimineerd worden.

12.3 Financiën

Om altijd te kunnen voldoen aan onze betalingsverplichtingen, wordt jaarlijks een liquiditeitsraming opgesteld. Op grond hiervan kunnen we vrij nauwkeurig inschatten hoeveel middelen we op welk moment in het jaar liquide moeten hebben. Voorts is een deel van de middelen direct liquide te maken, doordat deze zijn weggezet op een zogenaamde renteplusrekening en op een liquiditeitspaarrekening.

De stichting behoeft geen gebruik te maken van externe gelden, dan wel deze te betrekken. Er zijn voldoende eigen middelen aanwezig, zodat er geen leningen behoeven te worden afgesloten.

12.3.1 Balans T tot en met T+5

Balans	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose
Activa							
Vaste activa							
<i>Immateriële vaste activa</i>							
<i>Materiële vaste activa</i>	1.310.578	1.287.079	1.300.000	1.250.000	1.250.000	1.200.000	1.200.000
<i>Financiële vaste activa</i>							
Totaal van vaste activa	1.310.578	1.287.079	1.300.000	1.250.000	1.250.000	1.200.000	1.200.000
Vlottende activa							
<i>Vorderingen</i>	443.437	165.083	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
<i>Kortlopende effecten</i>	2.365.050	2.402.517	2.365.050	2.365.050	2.365.050	2.365.050	2.365.050
<i>Liquide middelen</i>	5.053.944	6.088.819	6.366.696	6.463.385	6.193.618	5.866.546	5.479.691
Totaal van vlottende activa	7.862.431	8.656.419	8.931.746	9.028.435	8.758.668	8.431.596	8.044.741
Totaal van activa	9.173.009	9.943.498	10.231.746	10.278.435	10.008.668	9.631.596	9.244.741
Passiva							
<i>Eigen vermogen</i>	6.147.657	7.011.477	7.281.746	7.278.435	7.008.668	6.631.596	6.244.741
<i>Eigen vermogen, algemene reserve</i>	4.010.004	3.899.445	4.244.093	4.390.782	4.271.015	4.043.943	3.807.088
<i>Eigen vermogen, bestemmingsreserves</i>	2.137.653	3.112.032	3.037.653	2.887.653	2.737.653	2.587.653	2.437.653
<i>Eigen vermogen, overige reserves en fondsen</i>							
<i>Voorzieningen</i>	1.765.384	1.530.050	1.700.000	1.750.000	1.750.000	1.750.000	1.750.000
<i>Langlopende schulden</i>							
<i>Kortlopende schulden</i>	1.259.968	1.401.971	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000
Totaal van passiva	9.173.009	9.943.498	10.231.746	10.278.435	10.008.668	9.631.596	9.244.741

Deze balans is 'ideaal complex', waarbij we er van uitgaan dat de afschrijvingen gelijk zijn aan de investeringen en is derhalve een ruwe schatting voor wat betreft de balanspositie van Stovog in de komende jaren. Diverse variabelen, waaronder revenuen, vorderingen, e.d. zijn ongewis.

12.3.2 Begroting 2018 - e.v.

De stichting maakt gebruik van een meerjarenbegroting. Voor de periode 2018-e.v. is door het College van Bestuur, nadat de Raad van Toezicht haar goedkeuring had verleend op 12 december 2017, onderstaande begroting en begrotingsbeleid vastgesteld. De begroting is gebaseerd op de Planning&Control-cyclus van Stovog zoals we die sinds jaren hanteren en welke is geënt op het COSO-framework.

Het College van Bestuur constateert dat doelen nog steeds behaald kunnen worden met de huidige middelen, waarbij de stand van de reserves en voorzieningen adequaat zijn. Overigens hanteren we daarbij als uitgangspunt gelijkblijvende omstandigheden.

Conform afspraken met het Ministerie van OCW is het beleid er op gericht om de ratio's v.w.b. weerstandsvermogen, kapitalisatie en solvabiliteit meer de signaalwaarden te laten benaderen.

Begroting 2018 e.v. zoals vastgesteld op 12 dec 2017

	jaarrekening	begroting*	<i>begroting</i>	begroting	begroting	begroting	begroting
BATEN	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rijksbijdragen OCW	20.265.325	20.258.874	20.952.897	20.369.015	20.048.723	19.878.927	19.834.825
Overige overheidsbijdragen	227.427	296.000	255.000	245.000	245.000	240.000	240.000
Overige baten	1.266.484	679.500	737.250	719.050	700.200	705.450	703.450
Totaal baten	21.759.236	21.234.374	21.945.147	21.333.065	20.993.923	20.824.377	20.778.275
LASTEN							
Personele lasten	17.432.643	17.693.572	18.402.128	18.101.526	18.049.240	18.000.999	17.984.580
Afschrijvingskosten	276.052	266.000	307.000	314.000	304.000	294.000	294.000
Huisvestingslasten	1.897.359	1.324.250	1.264.500	1.251.500	1.271.600	1.271.600	1.271.700
Overige materiële lasten	2.033.442	1.852.750	1.786.250	1.754.350	1.723.850	1.719.850	1.699.850
TOTAAL LASTEN	21.639.496	21.136.572	21.759.878	21.421.376	21.348.690	21.286.449	21.250.130
Saldo financiële baten en lasten	66.350	75.000	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000
RESULTAAT	186.090	172.802	270.269	3.311-	269.767-	377.072-	386.855-

Let op, dit is de begroting zoals vastgesteld in december 2017 en wijkt derhalve af van hetgeen in CP Baten en Lasten op pagina 88 is opgenomen.

12.4 Risicoprofiel

Jaarlijks wordt door het College van Bestuur het risicoprofiel besproken aan de hand van een risicoanalyse. Dit risicoprofiel maakt onderdeel uit van de begroting. Vervolgens wordt op basis daarvan vastgesteld

- wat de reservepositie zou moeten zijn anno nu en voor de komende jaren,
- of de reservepositie al dan niet toereikend is,
- of er dus sprake is van investeringsruimte,
- of de reserve moet worden opgebouwd en hoe het verloop er vervolgens uitziet.

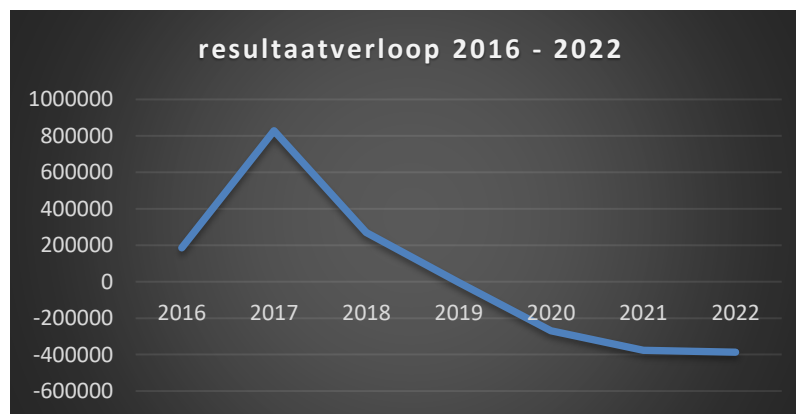
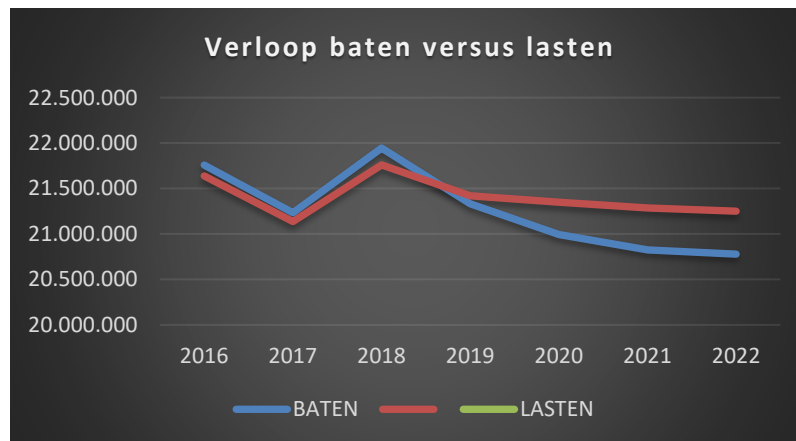
De vertaling hiervan moet zichtbaar worden gemaakt in de (meerjaren) begroting en in de toelichting (wanneer er sprake is van niet ingezette investeringsruimte).

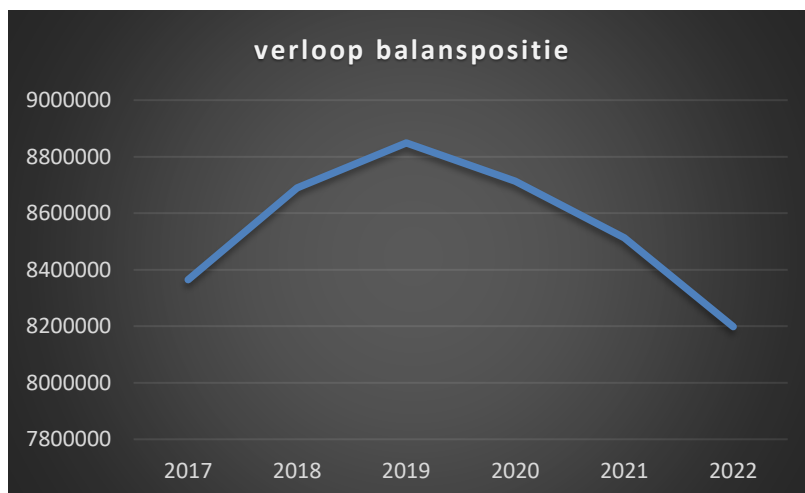
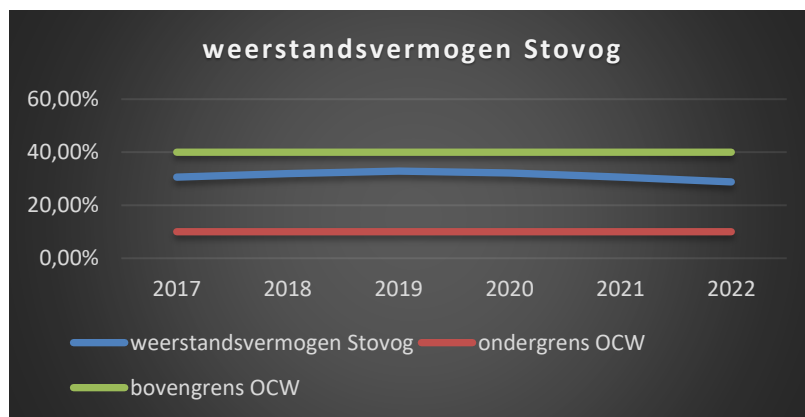
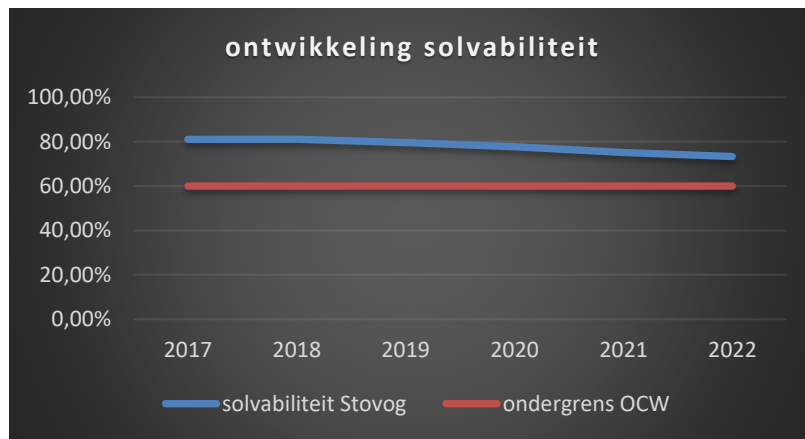
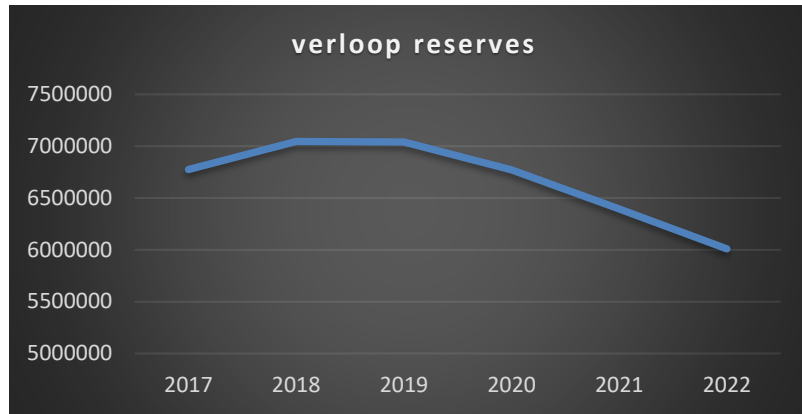

Risicofactoren Totaal	Risicoprofiel			Totaal	Toelichting
	Laag	Gem	Hoog		
Subtotaal leerlingen	1	8	21	29	Gemiddeld financieel risico t.o.v. leerlingen = 24
Subtotaal Personeel	11	8		19	Gemiddeld financieel risico t.o.v. personeel = 30
Subtotaal Kwaliteit Onderwijs	4			4	Gemiddeld financieel risico t.o.v. kwaliteit = 8
Subtotaal Organisatie	8	2		10	Gemiddeld financieel risico t.o.v. organisatie = 18
Subtotaal Gebouw	4	6	6	16	Gemiddeld financieel risico t.o.v. gebouw = 18
Subtotaal Inventaris		6		6	Gemiddeld financieel risico t.o.v. inventaris = 6
					Laag risicoprofiel < 89
					Gemiddeld risicoprofiel 89 – 120
					Hoog risicoprofiel > 120
Totaal	28	30	27	85	

Zie verder hoofdstuk 14 voor nadere uitwerking van de risico's.

12.5 Financiële ontwikkelingen in beeld

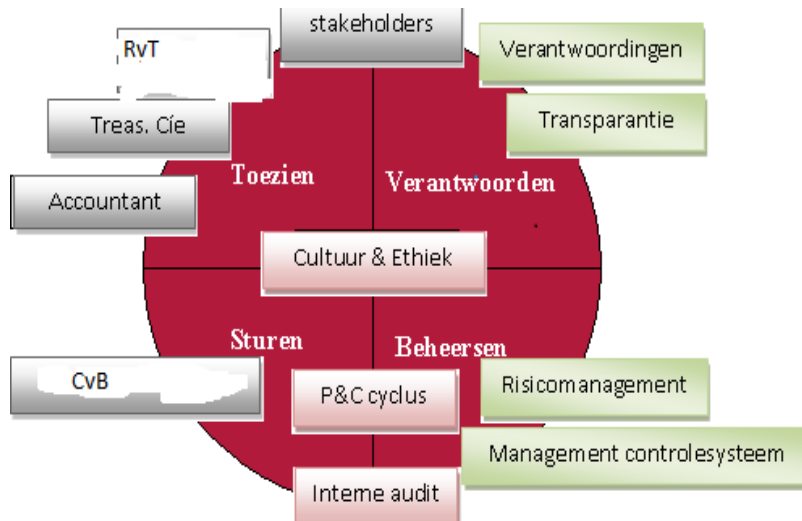

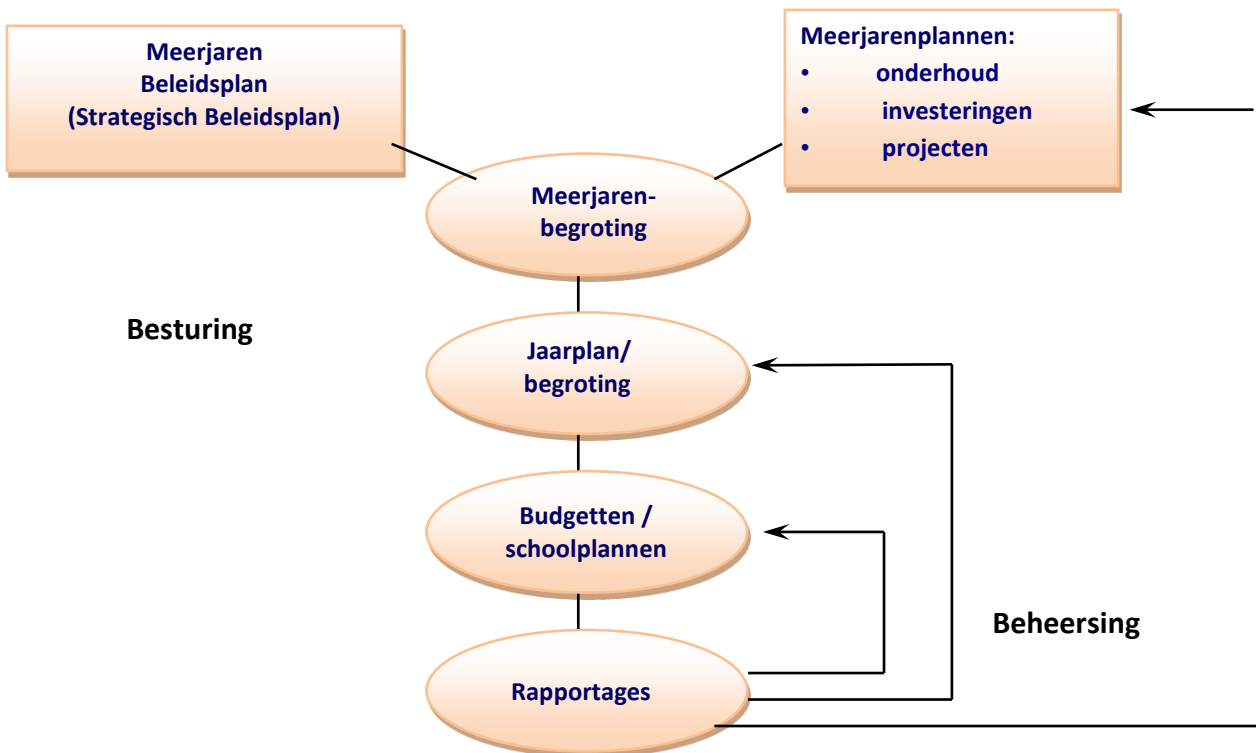

12.6 Planning&Control in relatie met de interne organisatie

Wij werken vanuit de principes van *Good Governance*: het waarborgen van de onderlinge samenhang van de wijze van sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden van de organisatie. Het doel is hiermee een efficiënte en effectieve realisatie van (beleids-) doelstellingen te realiseren en daarover op open wijze te communiceren en verantwoording af te leggen aan belanghebbenden. In onderstaande figuur is een overzicht weergegeven van Governance en de hierbij betrokkenen. De onderste twee kwadranten van de cirkel geven de rol van planning & control weer binnen het begrip governance.

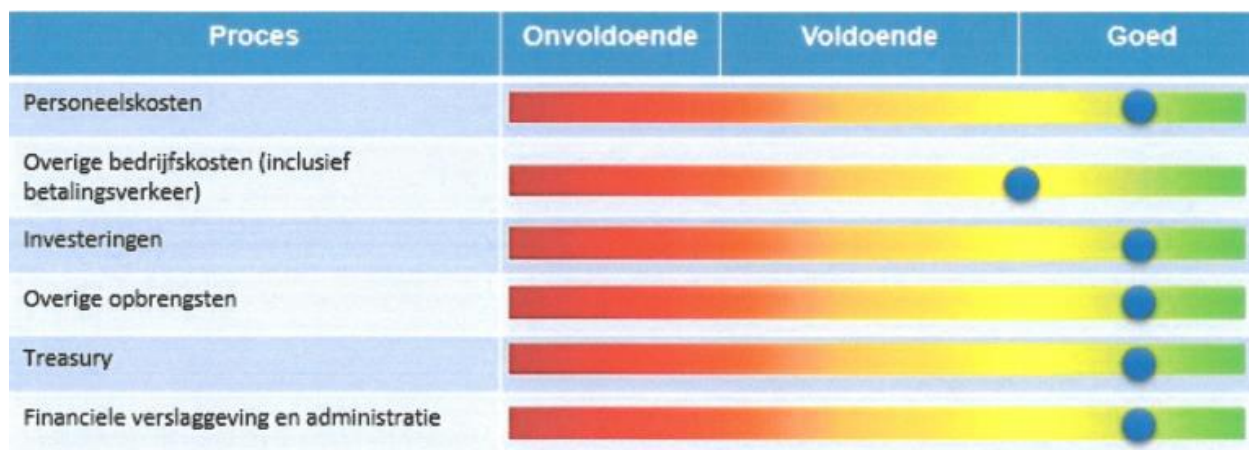
Schematisch zijn de onderste twee kwadranten als volgt vorm gegeven binnen Stovog:

Tijdens de interimcontrole welke medio oktober/november 2017 is uitgevoerd, is een scan uitgevoerd mate van interne beheersing van onze organisatie. Dit is geschied op basis van 2 raamwerken, te weten het COSO-model en onze eigen Planning&Control-cyclus.

Het resultaat van deze scan is als volgt weer te geven:

Toelichting:

- Voldoende: Dit betekent dat het proces in de basis op orde is, maar dat nog wel verbetering mogelijk is.
- Goed: Dit betekent dat het proces op orde is en dat wij geen aanbevelingen hebben ter verbetering.

Dit is een verbetering ten opzichte van 2016. Ten aanzien van 'overige bedrijfskosten zijn door het College van Bestuur inmiddels afspraken gemaakt om ook op dat gebied de effectiviteit te verbeteren naar een maximaal niveau.

13 Treasury

13.1 Marktonwikkelingen

Eind 2016 heeft Stovog het beheer van de bestaande effectenportefeuille overgedragen aan de Rabobank. Op dat moment was de portefeuille kort belegd met een duration (rentegevoeligheid) van 3,11 en een negatief rendement van -/- 0,30%.

Ultimo 2016 bedroeg het totale beheerde vermogen (afgerond) € 2.947.494,-. De duration van de portefeuille was inmiddels al enigszins verlengd tot 4,16 en het effectieve rendement op de portefeuille bedroeg op dat moment -/- 0,06%.

In de afgelopen twaalf maanden zijn meerdere kortlopende en laag of negatief renderende posities verkocht. Daarbij kunt u onder andere denken aan kortlopende leningen Zweden, Frankrijk en Lloyds. De vrijkomende middelen zijn gebruikt om langer lopende en hoger renderende leningen terug te kopen, zowel van financiële instellingen (Swedbank, Rabobank, Credit Agricole) als overheid (Flemish Community, Frankrijk) en semi-overheid (Agence Francaise).

Ten gevolge van deze transacties is de duration van de portefeuille geleidelijk verder opgetrokken, ondanks het feit dat we een jaar verder zijn waardoor de duration van de portefeuille automatisch terugloopt. Inmiddels bedraagt de duration van de portefeuille ultimo 2017 6,13 en het effectieve rendement bedraagt 0,30%. De daadwerkelijke duration op het gehele vermogen ligt lager, omdat buiten beschouwing worden gelaten de substantiële liquide middelen die ultimo 2017 in totaal circa € 480.000,- bedroegen.

Over het jaar 2017 is het resultaat na kosten uitgekomen op een lichte daling van het vermogen met een bedrag van € 1.505,53, een daling van 0,1%. Voor kosten is de waarde-ontwikkeling van de

obligatieportefeuille uitgekomen op een lichte stijging van 0,2%, terwijl de benchmark - de JPMorgan Netherlands Government Bond, een index van langlopende Nederlandse staatsleningen – uitgekomen is op een daling van 1,0%.

Voor de obligatiemarkten is 2017 een opvallend rustig jaar gebleken. Ondanks de extreem lage renteniveaus bleef de rente stabiel, waardoor een beperkt positief rendement op investment grade obligaties resteert. Alleen langlopende Europese (waaronder Nederlandse) staatsleningen lieten ten gevolge van de licht oplopende rente per saldo een negatief rendement zien. Ruimte voor een hoger rendement is er ook niet; dit zou voor meer overwaardering zorgen en nog meer obligaties met negatieve rentes creëren. Het rendement op de obligaties in euro is immers niet meer dan 0,6% gemiddeld. Obligaties van de Nederlandse Staat met een looptijd tot 2024 hebben een negatief rendement.

Marktontwikkelingen

De kapitaalmarktrente is nog altijd heel laag. Ten opzichte van een jaar geleden is de rente wel wat gestegen. De rentestijging in de afgelopen twaalf maanden raakt met name de posities in staatsleningen. Beter was het rendement in bedrijfsobligaties door afgenomen kredietopslagen en door gemiddeld kortere looptijden, waardoor het renterisico daar minder groot is.

De vooruitzichten voor de wereldeconomie blijven goed. Voor het eerst sinds 2010 is er sprake van een synchrone economische opleving van de wereldeconomie. Alle regio's dragen bij, consumptie en investeringen stijgen. Desondanks blijft de inflatie nog altijd opvallend laag, zowel in de eurozone als in de VS. Dat komt vooral doordat de loonsom achterblijft bij wat we hebben gezien tijdens eerdere herstelperioden. Hier liggen waarschijnlijk structurele trends aan ten grondslag: de voortgaande IT-revolutie (robotisering) en de globalisering. Tevens is er een tegenvallende gemiddelde loonontwikkeling ten opzichte van de inflatie zichtbaar. Centrale banken behoeven om die reden geen haast te maken met de uitvoering van de brexitstrategie en kan het rentebeleid langer accommoderend blijven.

Het effectief rendement op obligaties staat evenwel op een historisch laag niveau en biedt nauwelijks buffer voor een eventuele rentestijging en inflatierisico's op lange termijn. De belangrijkste rol voor obligaties is echter de stabiliteit en de debiteuren spreiding die zij brengen in portefeuilles.

In de portefeuille van de stichting zal het beleid dat de afgelopen maanden is gevoerd, op vergelijkbare wijze worden gecontinueerd. Kortlopende en laag renderende leningen moeten plaatsmaken voor hoger renderende en langer lopende obligaties. Daarbij dient uiteraard ook rekening gehouden te worden met een goede debiteuren- en looptijdenspreiding en de mogelijke onttrekkingen aan de portefeuille door de stichting. De aanwezige liquide middelen zullen geleidelijk de komende periode ook worden ingezet, bij voorkeur op wat hogere renteniveaus.

13.2 Leningenoverzicht ultimo 2017

Beleggingen (op 31-12-2017)				
Obligaties				
<i>Omschrijving</i>	<i>Aantal</i>	<i>Koers</i>	<i>Valutakoers</i>	<i>Waarde €</i>
ABN AMRO 2015/2025 1%	100.000	102,052%	-	102.051,55
Agence Francaise 2014/2024 1,375%	100.000	106,506%	-	106.505,55
Belgie 2017/2024 0,5%	150.000	101,973%	-	152.959,65
Credit Agricole 2015/2023 0,625%	150.000	102,357%	-	153.535,13
Danske Bank 2016/2023 0,75%	200.000	101,378%	-	202.756,10
Dexia CLF 2014/2024 1,25%	200.000	104,913%	-	209.826,00
DNB NOR Boligkredditt 2012/2022 2,75%	150.000	111,225%	-	166.837,05
Flemish Community 2016/2026 0,375%	200.000	97,574%	-	195.148,00
Frankrijk 2015/2025 0,5%	100.000	101,634%	-	101.633,70
ING Bank 2011/2021 3,625%	250.000	113,632%	-	284.078,75
Nederland 2006/2023 3,75%	250.000	119,679%	-	299.196,75
Nordea Bank AB 2016/2023 1%	150.000	102,959%	-	154.438,20
Rabobank Nederland 2013/2023 2,375%	100.000	110,562%	-	110.561,50
Rabobank Nederland 2015-2027 1,375%	100.000	103,733%	-	103.733,15
Swedbank 2017/2024 0,4%	100.000	100,244%	-	100.243,65
Totaal obligaties				€ 2.443.504,73

Het verschil tussen de waarden zoals opgenomen in de balans en opgenomen in bovenstaande tabel is gelegen in het door ons gehanteerde uitgangspunt dat we in de balans de verkrijgingswaarde, dan wel lagere marktwaarde opnemen, en niet de marktwaarde per 31-12, zoals in bovenstaande tabel zichtbaar is.

14 Inventarisatie van de risico's

Uitgaande van de voor iedere school geldende risico's, heeft een school ook zijn eigen schoolspecifieke risico's. Binnen het onderwijs onderscheiden we een viertal risicogebieden, te weten

- omvang formatie (leerlingen),
- arbeidsvoorwaarden (personeel),
- materieel (huisvesting)
- diversen/onvoorzien.

Een aantal van de risico's is hieronder nader uitgewerkt. Het is de vraag of voor elk risico vooraf dekking gecreëerd moet worden door vermogensvorming of dat het risico beheerst kan worden door een goede bewaking van die risico's. Ook een zorgvuldige afweging bij de ontwikkeling van nieuw beleid kan bijdragen aan het beheersen van de risico's. Naast risico's zijn er ook kansen. Als we daar gebruik van weten te maken, kunnen risico's zelfs vermeden worden.

Teneinde de mogelijke risico's af te kunnen dekken, is hiermee rekening gehouden voor wat betreft de hoogte van het benodigd weerstandsvermogen.

Verdere uitwerking van het ondervangen van mogelijke risico's zijn in het strategisch beleidsplan 'Koers 2017' omschreven. Uiteraard is ook in de begroting voor de komende jaren rekening gehouden met afdekken van mogelijke financiële consequenties.

Omvang formatie

Er kan zich op grond van de prognose van de leerlingenaantallen een positieve of negatieve ontwikkeling voordoen. Dit risico wordt versterkt door de gewijzigde bekostigingssystematiek. Wijzigingen in het aantal leerlingen op de teldatum 1 oktober hebben effect op de subsidie per 1 januari daaropvolgend.

- Bij stijging van het aantal leerlingen is er de eerste vijf maanden geen extra subsidie, terwijl vaak wel extra formatie nodig is.

- Bij een daling van het aantal leerlingen daalt na vijf maanden de subsidie. Het is echter niet altijd zeker dat de personeelsformatie op dat moment al aangepast kan zijn. Er kunnen hierdoor schommelingen ontstaan die extra inzet van formatie vragen als gevolg van een afwijkend aantal klassen of clustergroepen.
- Bij terugloop van leerlingen bestaat er een risico dat de formatieve omvang van het personeelsbestand vanwege de sterke rechtspositie niet kan worden teruggebracht naar een bij het leerlingenaantal passend niveau.
- Wettelijke regelgeving en maatschappelijke druk verhogen de zorgplicht van scholen en verhogen de lasten, terwijl daar in veel gevallen geen extra middelen voor worden ontvangen

Arbeidsvoorwaarden

- De gemiddelde leeftijd van het personeel is relatief laag. De te verwachten ontgroening kan op lange termijn leiden tot een hoger ziekteverzuim. De vervanging moet betaald worden uit de bestaande opslag in de rijksvergoeding. Deze opslag is gebaseerd op het landelijk gemiddelde. Vanwege de geringe beschikbaarheid van onderwijspersoneel, zien we ons meer en meer genoodzaakt vervanging extern in te huren, hetgeen tot hogere lasten leidt.
- De verhoging van de leeftijd waarop mensen kunnen uittreden / met pensioen kunnen, zorgt ervoor dat mensen langer in dienst blijven. Uit ervaring weten we dat onderwijsgevend personeel soms met moeite het laatste deel van hun loopbaan vervult. Er moet in de toekomst rekening worden gehouden met toenemende kosten op dit vlak.
- De kosten voor periodieke verhogingen binnen het carrièrepatroon worden niet of niet volledig in de rijkssubsidie gecompenseerd omdat de bekostiging op de landelijke gemiddelde leeftijd wordt gebaseerd.
- Als er door natuurlijk verloop landelijk een daling van de gemiddelde leeftijd zou ontstaan en de gemiddelde leeftijd van de medewerkers van Stovog zich niet vergelijkbaar ontwikkelt, kan de situatie zich zelfs voordoen dat de subsidie daalt maar dat de kosten nog stijgen.
- Door wet- en regelgeving zien we ons met enige regelmaat genoodzaakt nieuwe functies te creëren, waarvoor geen extra middelen worden ontvangen. Als voorbeeld kunnen we noemen de verplichting in 2018 tot het aanstellen van een Functionaris Gegevensbescherming.

Materieel (huisvesting)

- Net zoals voor de personeelsformatie kan er een ontwikkeling zijn van het aantal leerlingen, waardoor de dekking voor de materiële exploitatiekosten niet meer voldoende is. De werkelijke kosten kunnen dan niet altijd direct omlaag gebracht worden.
- Ondanks het meerjarenplan groot onderhoud en de daaraan gekoppelde of nog te koppelen voorziening is niet uit te sluiten dat een plotseling optredende calamiteit in een van de gebouwen om directe uitgaven vraagt.
- In de afgelopen jaren is de prijscompensatie m.b.t. de materiële vergoeding meer dan eens achterwege gebleven. Uiteraard zijn de materiële kosten wel gestegen.
- In het kader van onderwijskundige vernieuwingen kan het noodzakelijk zijn bepaalde bouwkundige aanpassingen uit te voeren, waarvoor geen subsidie is of wordt verstrekt.
- In de meerjarenbegroting staan voor de komende jaren enkele substantiele bedragen voor groot onderhoud en onderwijskundige vernieuwingen.

Diversen/onvoorziën

- Door volgens het Ministerie van OCW niet (volledig) te voldoen aan de subsidievoorschriften kan men besluiten tijdelijk de maandelijkse subsidie te blokkeren. In dat geval gaat het om een bedrag van ruim € 1.000.000,- per maand.
- De onvoorspelbaarheid van de mogelijke gevolgen van de afname van beschikbaarheid van onderwijspersoneel op de arbeidsmarkt, gekoppeld aan de politieke druk die wordt gegenereerd met betrekking tot de verplichting tot het aanstellen van bevoegde leraren, zien wij als een reëel risico.

- Onverwachte regelgeving waarvoor geen aanvullende bekostiging wordt verstrekt, zoals bijvoorbeeld het verhogen van het werkgeversdeel van pensioenpremies, onvoorziene gevolgen van cao-afspraken, uitbreiding ouderschaps- en/of bevallingsverlof, vormt een reëel risico.
- Er is een ontwikkeling gaande waarin ouders eerder een claim indienen als er iets gebeurt met een leerling op school. Deze ontwikkeling kan leiden tot hogere verzekeringspremies of uitgaven voor zaken die niet verzekeraar zijn.
- In het kader van onderwijskundige vernieuwingen kan het noodzakelijk zijn bepaalde personele of organisatorische aanpassingen door te voeren, waarvoor geen subsidie is of wordt verstrekt.
- Veranderende wet- en regelgeving, en de implementatie daarvan, wordt door het bestuur als een risico gezien. Een voorbeeld hiervan vormt de politieke besluitvorming met betrekking tot de voorziene nieuwe bekostigingssystematiek. Vooralsnog lijkt dit voor Stovog, met twee categoriale scholen en een smalle scholengemeenschap niet ongunstig uit te pakken, maar vormt wel een risico

15 De Jaarrekening

De jaarrekening 2017 is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Jaarrekening Coornhert Gymnasium
- Jaarrekening De GSG Leo Vroman
- Jaarrekening Het Segment
- Jaarrekening Stafbureau

De vier afzonderlijk jaarrekeningen vormen in samen de Samengestelde **Jaarrekening 2017** van de Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Gouda. Voorheen spraken we van een geconsolideerde jaarrekening.

15.1 Resultaatbepaling

Bij bepaling van het exploitatiesaldo zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd. Voor de baten en lasten is het baten- en lastenstelsel, ook wel het matchingstelsel genoemd, van toepassing. De kenmerken van dit stelsel zijn:

- opbrengsten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben
- kosten hoeven geen uitgaven en opbrengsten hoeven geen inkomsten te zijn.

Dit is dus ook voor de rijksvergoedingen van toepassing. Deze zijn in de jaarrekening verantwoord voor zover deze aan het verslagjaar zijn toe te rekenen.

15.2 Kengetallen

In deze paragraaf wordt een aanzet gegeven voor een onderbouwing van de gewenste of noodzakelijke hoogte van het eigen vermogen of weerstandsvermogen. Om begripsverwarring te voorkomen wordt eerst de definitie en betekenis van verschillende kengetallen weergegeven. Daarna worden risico's geïnventariseerd, met een toelichting op de mogelijke inhoud en gevolgen van die risico's.

Bij de beoordeling van jaarrekeningen worden door het ministerie diverse kengetallen gehanteerd. Enkele belangrijke kengetallen zijn daarbij:

- Solvabiliteit
- Liquiditeit
- Rentabiliteit
- Eigen vermogen in relatie tot de totale baten
- Algemene reserve in relatie tot de totale baten
- Weerstandsvermogen

Solvabiliteit

Solvabiliteit is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Het eigen vermogen kan bestaan uit:

- de algemene reserve
- gevormde bestemmingsreserves

- egalisatierekeningen of herwaarderingsreserves.
- Afhankelijk van de nadere definitie: de voorzieningen

Het totale vermogen is het totaal van het eigen vermogen en het vreemd vermogen (schulden).

De solvabiliteit van de stichting over 2017 bedroeg 71.

Liquiditeit

De liquiditeit is de verhouding tussen de op korte termijn beschikbare liquide middelen en de kortlopende schulden. Het zegt dus iets over de mate waarop de verplichtingen op korte termijn voldaan kunnen worden. De liquiditeit per 31-12-2017 op basis van current ratio bedroeg 6,17.

Rentabiliteit

De rentabiliteit wordt in onderwijsland bepaald door de verhouding tussen het exploitatieresultaat en de totale baten. Het exploitatieresultaat wordt uiteindelijk verwerkt in het eigen vermogen. De hoogte daarvan is van meer belang dan de rentabiliteit over één jaar. Als de rentabiliteit over een reeks van jaren wordt beoordeeld, kan natuurlijk wel iets gezegd worden over de ontwikkeling ervan.

Het rentabiliteitspercentage van de stichting over de afgelopen jaren is als volgt opgebouwd:

2013	2014	2015	2016	2017
-2%	-3%	1%	1,56	3,98

Eigen vermogen in relatie tot de totale baten

en

Algemene reserve in relatie tot de baten

Als beslissingen genomen zijn over toekomstige aanwending van het eigen vermogen, kan dat tot uitdrukking worden gebracht door het vormen van een bestemmingsreserve. Ook de verantwoording van investeringen in gebouwen en inventarissen kan per school verschillen. Daarom is het hanteren van één kengetal als indicator voor de financiële positie op lange termijn, niet goed mogelijk.

Als we uitgaan van het eigen vermogen in relatie tot de baten wordt het effect van gerealiseerde investeringen en genomen beslissingen over toekomstige investeringen buiten beschouwing gelaten.

Als voor mogelijk toekomstige verplichtingen een bestemmingsreserve is gevormd, wordt voorkomen dat bij de beoordeling van de hoogte van het vrij besteedbaar vermogen, of de algemene reserve in relatie tot de baten, een al te optimistisch beeld ontstaat.

Geactiveerde investeringen worden afgeschreven ten laste van de reguliere exploitatie in een reeks van jaren. Als zich gedurende de periode waarin wordt afgeschreven, een calamiteit voordoet, kan echter niet over het nog niet afgeschreven bedrag worden beschikt.

Weerstandsvermogen

Het meest gebruikte kengetal voor het bepalen van de financiële positie is de solvabiliteit, waarbij het eigen vermogen wordt afgezet tegen het totale vermogen. Solvabiliteit zegt vooral iets over de kredietwaardigheid van een bestuur. In een sector zoals het voortgezet onderwijs, waar de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de financiering van de huisvesting en er daarom slechts zeer beperkt sprake zal zijn van externe financiering, geeft het kengetal solvabiliteit maar een zeer beperkt inzicht in de financiële positie. Door het (grotendeels) ontbreken van (lang) vreemd vermogen ligt de waarde van het totale vermogen, in algemene zin, immers relatief dicht bij de waarde van het eigen vermogen.

Het kengetal weerstandsvermogen relateert het aanwezige eigen vermogen aan de inkomsten van het bestuur en geeft daarmee een beter inzicht in de omvang van het eigen vermogen in relatie tot de grootte van het bestuur. Het weerstandsvermogen per 31 december 2017 bedroeg 32,33%.

16 Financieel Resumé

16.1 Balans per 31 december 2017

	31-12-2017	31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Activa		
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>		
<i>Materiële vaste activa</i>	1.287.079	1.310.578
<i>Financiële vaste activa</i>		
Totaal van vaste activa	1.287.079	1.310.578
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>		
<i>Vorderingen</i>	165.083	443.437
<i>Kortlopende effecten</i>	2.402.517	2.365.050
<i>Liquide middelen</i>	6.088.819	5.053.944
Totaal van vlottende activa	8.656.419	7.862.431
Totaal van activa	9.943.498	9.173.009
Passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	7.011.477	6.147.657
<i>Voorzieningen</i>	1.530.050	1.765.384
<i>Langlopende schulden</i>		
<i>Kortlopende schulden</i>	1.401.971	1.259.968
Totaal van passiva	9.943.498	9.173.009

16.2 Staat van Baten en Lasten per 31 december 2017

	01-01-2017 t/m 31-12-2017	01-01-2017 t/m 31-12-2017	01-01-2016 t/m 31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Begroting	Enkelvoudig Realisatie
Baten			
<i>Rijksbijdragen</i>	21.379.232	20.554.874	20.492.752
<i>Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>			349.678
<i>College-, cursus-, les- en examengelden</i>			
<i>Baten werk in opdracht van derden</i>			
<i>Overige baten</i>	253.268	152.000	357.806
Totaal baten	21.632.500	20.706.874	21.200.236
Lasten			
<i>Personeelslasten</i>	17.876.074	17.164.072	16.873.646
<i>Afschrijvingen</i>	283.401	266.000	276.052
<i>Huisvestingslasten</i>	866.907	1.369.250	1.751.228
<i>Overige lasten</i>	1.788.693	1.852.750	2.033.440
<i>Doorbetalingen aan schoolbesturen</i>			
Totaal lasten	20.815.075	20.652.072	20.934.366
Saldo baten en lasten	817.425	54.802	265.870
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>			
<i>Financiële baten</i>	55.429	75.000	79.342
<i>Financiële lasten</i>	9.034		12.993
Resultaat	863.820	129.802	332.219
<i>Belastingen</i>			
<i>Resultaat uit deelnemingen</i>			
Resultaat na belastingen	863.820	129.802	332.219
<i>Resultaat aandeel van derden</i>			
Totaal resultaat	863.820	129.802	332.219

16.3 Financiële Kengetallen / Ratio's per 31 december 2017 incl. prognose

Kengetallen financiële positie	2016 Enkelvoudig Realisatie	2017 Enkelvoudig Realisatie	2018 Enkelvoudig Prognose	2019 Enkelvoudig Prognose	2020 Enkelvoudig Prognose	2021 Enkelvoudig Prognose	2022 Enkelvoudig Prognose
<i>Huisvestingsratio</i>	8,36%	4,16%					
<i>Liquiditeit (current ratio)</i>	6,24	6,17	8,01	7,28	7,07	6,81	6,50
<i>Liquiditeit (quick ratio)</i>	6,24	6,17	8,01	7,28	7,07	6,81	6,50
<i>Personeelslasten / Rijksbijdragen</i>	82,34%	83,61%	84,17%	85,15%	86,23%	86,71%	86,83%
<i>Personeelslasten / Totaal baten plus financiële baten</i>	79,30%	82,42%	83,11%	84,11%	85,24%	85,71%	85,83%
<i>Personeelslasten / Totaal lasten plus financiële lasten</i>	80,55%	85,84%	84,17%	84,09%	84,14%	84,15%	84,22%
<i>Rentabiliteit</i>	1,56%	3,98%	1,26%	-0,02%	-1,31%	-1,85%	-1,90%
<i>Solvabiliteit I</i>	0,67	0,71	0,74	0,71	0,70	0,69	0,68
<i>Solvabiliteit II (inclusief voorzieningen)</i>	0,86	0,86	0,89	0,88	0,88	0,87	0,87
<i>Weerstandsvermogen</i>	28,89%	32,33%	38,91%	35,24%	34,51%	32,95%	31,12%
Kengetallen overig	2016 Enkelvoudig Realisatie	2017 Enkelvoudig Realisatie	2018 Enkelvoudig Prognose	2019 Enkelvoudig Prognose	2020 Enkelvoudig Prognose	2021 Enkelvoudig Prognose	2022 Enkelvoudig Prognose
<i>Kapitalisatiefactor</i>	0,43	0,46					
<i>Weerstandsvermogen exclusief materiële vaste activa</i>	23,60%	26,78%	33,28%	29,61%	28,75%	27,37%	25,51%
<i>Algemene reserve / Totaal baten plus financiële baten</i>	18,84%	22,82%	24,30%	25,00%	24,10%	22,45%	20,59%
<i>Voorzieningen / Totaal baten plus financiële baten</i>	8,30%	7,05%	7,91%	8,39%	8,52%	8,60%	8,62%
<i>Rijksbijdragen / Totaal baten plus financiële baten</i>	96,30%	98,58%	98,74%	98,78%	98,86%	98,85%	98,84%
<i>Overige overheidsbijdragen en -subsidies / Totaal baten plus financiële baten</i>	1,64%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
<i>Investerings huisvesting / Totaal baten plus financiële baten</i>	0,00%	0,00%					
<i>Investerings inventaris en apparatuur / Totaal baten plus financiële baten</i>	1,80%	1,20%					
<i>Netto werkkapitaal / Totaal baten plus financiële baten</i>	31,03%	33,45%	40,77%	37,64%	36,94%	35,66%	33,83%
<i>Beleggingen ten opzichte van eigen vermogen</i>	0,00%	0,00%					
<i>Contractactiviteiten / Totaal baten plus financiële baten</i>	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
<i>Contractactiviteiten / Rijksbijdragen</i>	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

16.4 Epiloog

De Stichting Openbaar Vootgezet Onderwijs Gouda heeft het boekjaar 2017 goed afgesloten. De resultaten en ergo de kwaliteit van ons onderwijs is bovengemiddeld geweest, de financiële huishouding is op orde en ondanks het gegeven dat de regio Midden Holland te maken heeft met krimp, is het leerlingenaantal 'Stovogbreed' in 2017 hoger dan in 2016.

Financieel zien we de komende jaren met vertrouwen tegemoet, waarbij gesteld dat er naast reeds goedgekeurde extra onttrekkingen aan de reserves, tevens onttrekkingen zullen gaan geschieden in het kader onderwijskundige aanpassingen van gebouwen. Ook er een toenemende zorg over de schaarste op de arbeidsmarkt, waardoor we genoodzaakt zijn bevoegd personeel in te huren.

Deel 2 Samengestelde Jaarrekening 2017

B Grondslagen voor de jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, Titel 9 Boek 2 en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs, oftewel RJ660.

De jaarrekening is verder gebaseerd op:

- De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit van de organisatie. Dit betekent dat alle waarderingen en grondslagen zijn gebaseerd op voornoemde veronderstelling.
- Activa en passiva worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.
- De jaarrekening is opgesteld in hele euro's. Het verslagjaar is gelijk aan het kalenderjaar.
- De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn overigens gelijk aan het voorgaande jaar.

Het resultaat kan worden bepaald als het verschil tussen de aan het verslagjaar toe te rekenen baten en alle aan het verslagjaar toe te rekenen kosten. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Opbrengsten worden verantwoord wanneer deze daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Rapporteringsvaluta

De bedragen in de tabellen worden gepresenteerd in hele euro's.

Financiële instrumenten

De stichting heeft geen financiële instrumenten behoudens primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

STOVOG maakt bij de uitvoering van haar activiteiten gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die STOVOG blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Dit betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen zoals debiteuren, overige vorderingen, liquide middelen, crediteuren en overige schulden. STOVOG heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico te beperken. STOVOG handelt niet in aandelen en/of derivaten.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van debiteuren zijn verspreid zonder dat daarbij sprake is van concentratie bij enkele grote debiteuren. Het kredietrisico is daarmee beperkt.

Renterisico

STOVOG heeft geen leningen uitgegeven dan wel uitstaan en loopt op dat onderdeel geen risico. Er zijn wel hoogwaardige obligaties aangekocht met een gegarandeerd rendement in het kader van de belegging van haar overtollige geldmiddelen overeenkomstig de Regeling Beleggen en Belenen.

Marktwaarde

De marktwaarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de marktwaarde ervan. De financiële instrumenten (zowel financieel actief als financieel passief) worden gewaardeerd volgens de historische kostprijs.

Kasstroom- en liquiditeitsrisico

Kasstroomrisico is het risico dat toekomstige kasstromen verbonden aan een monetair financieel instrument in omvang zullen fluctueren. STOVOG wordt periodiek bevoorschot door het Ministerie van OC&W. Het kasstroom- en liquiditeitsrisico worden beperkt door de spreiding van de betalingen in relatie tot de inkomsten. Overigens zijn de banktegoeden direct opeisbaar

B.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves.

De stichting beheert geen private middelen. Derhalve zijn er geen bestemmingsfondsen gecreëerd.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het College van Bestuur is aangebracht.

B.1.1 Waardering van de activa en de passiva

Alle activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij anders is vermeld.

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs en verminderd met de afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte levensduur. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van deze verkrijgingsprijs en zijn dus lineair. Activering vindt plaats voor aanschaffingen boven € 1.134,45.

Stovog heeft als beleid dat investeringen in de schoolgebouwen in het jaar van de investering ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het economisch claimrecht van de schoolgebouwen ligt immers bij de gemeente Gouda en zijn derhalve geen eigendom van de stichting.

Effecten

De effecten worden opgenomen tegen de verkrijgingsprijs of, indien lager, tegen de marktwaarde per balansdatum. De Rabobank heeft hiervoor overigens een hoofdsomgarantie afgegeven.

Vlottende activa

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. De vervolgwaaardering van de vorderingen is de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Indien noodzakelijk geacht is rekening gehouden met mogelijke oninbaarheid. De overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar.

Passiva

Algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer ter borging van de continuïteit van de stichting en is opgebouwd uit reserves. De algemene reserve dient voor het afdekken van de risico's op het gebied van gebouwen en leermiddelen.

Reserve personeel

De afspraak voor wat betreft de hoogte van de reserve ad 8 % van de brutoloonkosten betekent dat er een reserve zou moeten zijn van minimaal € 950.000,-. In 2017 heeft er geen dotatie plaatsgevonden. Op basis van de risicoanalyse acht het College van Bestuur de personele reserve voor 2018 toereikend.

Reserve Brede School

De specifieke bestemming voor Brede School is bepaald door het College van Bestuur. De gelden zijn opgebouwd uit de ontvangen exploitatie Brede School gelden van de gemeente.

Reserve schoolontwikkeling

Met ingang van 1 januari 2013 mogen de scholen een zogenaamde 'reserve schoolontwikkeling' creëren van maximaal 3% van de lumpsumvergoeding. Zij mogen deze reserve vormen vanuit een positief resultaat van de school.

Scholen mogen deze reserve inzetten voor projecten e.d., waarbij verantwoording achteraf aan het College van Bestuur dient te geschieden.

Reserve branchecursussen

Speciaal voor Het Segment is een bestemmingsreserve branchecursussen gecreeerd ad € 1.050.000,-. Hiermee kan de school leerlingen instaat stellen om door middel van specifieke brancheopleidingen de leerlingen gecertificeerd dan wel gediplomeerd een betere kans op de arbeidsmarkt te hebben. De school mag hier jaarlijks tot een bedrag van € 150.000,- aan onttrekken.

Schulden en overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen de vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de kortlopende schulden zijn te plaatsen. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de reële waarde.

- Kortlopende schulden betreffen schulden ten behoeve van crediteuren, schulden terzake van belastingen en sociale premies en schulden terzake van pensioenen.
- De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen. De vervolgwaardering van de kortlopende schulden is de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Vooruit ontvangen niet geormerkte subsidie OCW

Voor de vooruit ontvangen niet geormerkte subsidie OCW zijn bestedingsplannen aanwezig.

B.2 Liquide Middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Overigens heeft de stichting geen rekeningcourantschulden. De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en dienen ter dekking van de algemene reserve, de overige reserves en de voorzieningen.

B.3 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat er een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Waardering van de voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding wordt ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening Onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud is een voorziening gecreëerd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De stand van de voorziening is afgestemd op het onderhoud in de komende jaren, waarbij rekening wordt gehouden met bepaalde risicofactoren ten aanzien van de componenten. De gevormde onderhoudsvoorziening heeft als doelstelling alle gebouwen te voorzien van kwalitatief onderhoud om deze gebouwen op langere termijn in stand te houden en dient ter egalisering van de onderhoudskosten. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt. Daarbij wordt steeds een vijfjarig perspectief gehanteerd.

Voorziening verlofregelingen

De voorziening verlofregelingen is opgebouwd om de kosten te dekken die ontstaan door medewerkers die spaarverlof willen opnemen en voor medewerkers die gebruik maken van de spaarmogelijkheid welke is ontstaan op grond van het in de cao 2014-2015 vastgelegde basisrecht van 50 uur (naar rato). De voorziening verlofregelingen is gewaardeerd tegen nominale waarde van de opgebouwde rechten.

Voorziening jubilea

Om jubilarissen te kunnen gratificeren is een berekening gemaakt van de hoogte van de uit te keren gratificaties. De voorziening jubilea is gewaardeerd tegen contante waarde en voor 100% van toekomstige uit te betalen ambtsjubilea.

Pensioenvoorziening

De stichting is aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP en de stichting heeft in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. Om deze reden is de toegezegde-pensioenregeling verwerkt als zou sprake zijn van een toegezegde-bijdrageregeling en zijn de over het boekjaar verschuldigde pensioenpremie's in de resultatenrekening verantwoord.

B.4 Overige activa en passiva

De overige activa en passiva betreffen

- Vorderingen
- Liquide middelen
- Kortlopende schulden

B 5 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

B 5.1. Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten (subsidies en overige baten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

B 5.2. Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, detachering en overige baten.

B 5.3. Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

De vooruit ontvangen investeringssubsidies die samenhangen met de daarbij horende geactiveerde investeringen vallen jaarlijks vrij ten gunste van de staat van baten en lasten in gelijke delen naar rato van de economische levensduur van de bijbehorende geactiveerde investering

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten. Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde

activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

B 5.4. Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

B 5.5. Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

B 5.6. Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

B.6 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is gebaseerd op de indirecte methode, waarbij als basis de staat van baten en lasten en de overige mutaties tussen de begin- en eindbalans worden gebruikt. De geldmiddelen bestaan uit de liquide middelen.

C De Jaarrekening 2017 Samengesteld

Algemene informatie	
Informatie over de rechtspersoon	
<i>Bevoegd gezag nummer</i>	41525
<i>Statutaire naam</i>	Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Gouda
<i>Juridische vorm</i>	Stichting
<i>KvK nummer</i>	24371937
<i>Webadres</i>	www.Stovog.nl
<i>Sector</i>	Voortgezet Onderwijs
<i>Vallend onder financiële verslaggeving gemeente</i>	Niet
Statutair adres	
<i>Straatnaam</i>	Krugerlaan
<i>Huisnummer</i>	20
<i>Huisnummer toevoeging</i>	
<i>Postcode</i>	2806EJ
<i>Vestigingsplaats</i>	GOUDA
Correspondentie adres	
<i>Straatnaam</i>	
<i>Huisnummer</i>	
<i>Huisnummer toevoeging</i>	
<i>Postbusnummer</i>	2134
<i>Postcode</i>	2800BG
<i>Plaats</i>	GOUDA
Informatie over de rapportage	
<i>Begindatum rapportageperiode</i>	01 januari 2017
<i>Einddatum rapportageperiode</i>	31 december 2017
Gegevens accountant	
<i>Naam van het accountantskantoor</i>	Astrium accountants
<i>Naam van de accountant</i>	Dhr N. Lansbergen RA

Balans per 31 december 2017

	31-12-2017	31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Activa		
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>		
<i>Materiële vaste activa</i>	1.287.079	1.310.578
<i>Financiële vaste activa</i>		
Totaal van vaste activa	1.287.079	1.310.578
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>		
<i>Vorderingen</i>	165.083	443.437
<i>Kortlopende effecten</i>	2.402.517	2.365.050
<i>Liquide middelen</i>	6.088.819	5.053.944
Totaal van vlottende activa	8.656.419	7.862.431
Totaal van activa	9.943.498	9.173.009
Passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	7.011.477	6.147.657
<i>Voorzieningen</i>	1.530.050	1.765.384
<i>Langlopende schulden</i>		
<i>Kortlopende schulden</i>	1.401.971	1.259.968
Totaal van passiva	9.943.498	9.173.009

Toelichtingen	Enkelvoudig
<i>Aanpassing balansgegevens per 1 januari boekjaar</i>	Nee
<i>Toelichting aanpassing balansgegevens per 1 januari boekjaar</i>	
<i>Toelichting op de balans</i>	
<i>Gebeurtenissen na balansdatum</i>	nvt

Staat van Baten en Lasten

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl	01-01-2017 t/m	01-01-2017 t/m	01-01-2016 t/m
	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Begroting	Enkelvoudig Realisatie
Baten			
<i>Rijksbijdragen</i>	21.379.232	20.554.874	20.492.752
<i>Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>			349.678
<i>College-, cursus-, les- en examengelden</i>			
<i>Baten werk in opdracht van derden</i>			
<i>Overige baten</i>	253.268	152.000	357.806
Totaal baten	21.632.500	20.706.874	21.200.236
Lasten			
<i>Personeelslasten</i>	17.876.074	17.164.072	16.873.646
<i>Afschrijvingen</i>	283.401	266.000	276.052
<i>Huisvestingslasten</i>	866.907	1.369.250	1.751.228
<i>Overige lasten</i>	1.788.693	1.852.750	2.033.440
<i>Doorbetalings aan schoolbesturen</i>			
Totaal lasten	20.815.075	20.652.072	20.934.366
Saldo baten en lasten	817.425	54.802	265.870
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>			
<i>Financiële baten</i>	55.429	75.000	79.342
<i>Financiële lasten</i>	9.034		12.993
Resultaat	863.820	129.802	332.219
<i>Belastingen</i>			
<i>Resultaat uit deelnemingen</i>			
Resultaat na belastingen	863.820	129.802	332.219
<i>Resultaat aandeel van derden</i>			
Totaal resultaat	863.820	129.802	332.219

Kasstroomoverzicht

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl	01-01-2017 t/m	01-01-2016 t/m
	31-12-2017	31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Kasstroomen uit operationele activiteiten		
<i>Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening</i>	817.425	265.870
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat		
<i>Aanpassingen voor afschrijvingen</i>	283.401	276.052
<i>Aanpassingen voor waardeveranderingen</i>		
<i>Toename (afname) van voorzieningen</i>	-235.334	91.601
<i>Overige aanpassingen voor aansluiting met het bedrijfsresultaat</i>		
<i>Totaal van aanpassingen voor aansluiting met het bedrijfsresultaat</i>	48.067	367.653
Veranderingen in werkkapitaal		
<i>Afname (toename) van voorraden</i>		
<i>Afname (toename) van kortlopende vorderingen</i>	254.645	-194.950
<i>Afname (toename) van effecten</i>	-37.467	-302.862
<i>Toename (afname) van kortlopende schulden</i>	142.003	-43.571
<i>Totaal van veranderingen in werkkapitaal</i>	359.181	-541.383
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>	1.224.673	92.140
<i>Ontvangen interest</i>	79.138	94.946
<i>Betaalde interest</i>	9.034	12.993
<i>Ontvangen dividenden</i>		
<i>Mutaties overige financiële vaste activa</i>		
<i>Betaalde winstbelasting</i>		
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.294.777	174.093
Kasstroomen uit investeringsactiviteiten		
<i>Verwerving van immateriële vaste activa</i>		
<i>Ontvangsten uit hoofde van vervreemding van immateriële vaste activa</i>		
<i>Verwerving van materiële vaste activa</i>	259.902	382.296
<i>Ontvangsten uit hoofde van vervreemding van materiële vaste activa</i>		
<i>Investeringen in deelnemingen en samenwerkingsverbanden</i>		
<i>Toename (afname) leningen aan OCW en EZ</i>		
<i>Toename (afname) overige financiële vaste activa</i>		
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-259.902	-382.296
Kasstroomen uit financieringsactiviteiten		
<i>Toename langlopende schulden</i>		
<i>Aflossing langlopende schulden</i>		
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
<i>Overige balansmutaties</i>		
Toename (afname) van liquide middelen	1.034.875	-208.203

Materiële vaste activa

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Toelichting materiële vaste activa

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl	Gebouwen	Terreinen	Inventarissen en apparatuur	Overige materiële vaste activa	Totaal van materiële vaste activa
Materiële vaste activa: Verloopoverzicht EUR 31-12-2017 Bedragen: x 1					
Materiële vaste activa, posten					
Stand aan het begin van de periode					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs aan het begin van de periode			3.838.055		3.838.055
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen aan het begin van de periode			2.527.477		2.527.477
Cumulatieve herwaarderingsen aan het begin van de periode					
Materiële vaste activa aan het begin van de periode			1.310.578		1.310.578
Verloop gedurende de periode					
Investeringsen			259.902		259.902
Desinvesteringsen					
Afschrijvingen			283.401		283.401
Afschrijving op desinvesteringsen					
Herwaarderingsen					
Bijzondere waardeverminderingen					
Terugneming van bijzondere waardeverminderingen					
Overige mutaties					
Mutatie gedurende de periode			-23.499		-23.499
Stand aan het eind van de periode					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs aan het einde van de periode			4.097.957		4.097.957
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen aan het einde van de periode			2.810.878		2.810.878
Cumulatieve herwaarderingsen aan het einde van de periode					
Materiële vaste activa aan het einde van de periode			1.287.079		1.287.079

Vlottende activa

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Toelichting vlottende activa

Vlottende activa	31-12-2017	31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Vorraden		
<i>Vorraden</i>		
Vorderingen		
<i>Debiteuren</i>	40.042	245.377
<i>OCW/EZ</i>		
<i>Gemeenten en GR's</i>		
<i>Groepsmaatschappijen</i>		
<i>Andere deelnemingen</i>		
<i>Personeel</i>		
<i>Ouders, studenten, deelnemers en cursisten</i>		
<i>Overige overheden</i>		
<i>Waardering onderhanden projecten</i>		
<i>Overige vorderingen</i>		
<i>Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen</i>		
<i>Subtotaal vorderingen</i>	40.042	245.377
Overlopende activa		
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
<i>Vooruitbetaalde kosten</i>	85.488	134.798
<i>Verstreckte voorschotten</i>		
<i>Te ontvangen interest</i>	39.553	63.262
<i>Overige overlopende activa</i>		
<i>Overlopende activa</i>	125.041	198.060
<i>Totaal van vorderingen</i>	165.083	443.437
Effecten		
<i>Aandelen</i>	2.402.517	2.365.050
<i>Obligaties</i>		
<i>Effecten</i>	2.402.517	2.365.050
Liquide middelen		
<i>Kasmiddelen</i>	1.176	1.525
<i>Tegoeden op bankrekeningen</i>		5.052.419
<i>Deposito's</i>	6.087.643	
<i>Schatkistbankieren</i>		
<i>Liquide middelen</i>	6.088.819	5.053.944
<i>Totaal van vlottende activa</i>	8.656.419	7.862.431

Eigen vermogen

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl	Algemene reserve	Bestemmingsreserve publiek	Groepsvermogen	Totaal van eigen vermogen
Eigen vermogen, verloopoverzicht EUR 31-12-2017 Bedragen: x 1				
Eigen vermogen, posten				
Stand aan het begin van de periode				
Eigen vermogen aan het begin van de periode	4.010.004	2.137.653	6.147.657	6.147.657
Verloop gedurende de periode				
Resultaat verslagperiode	939.441	-75.621	863.820	863.820
Overige mutaties verslagperiode	-1.050.000	1.050.000	0	0
Stand aan het eind van de periode				
Eigen vermogen aan het einde van de periode	3.899.445	3.112.032	7.011.477	7.011.477

Eigen vermogen, specificatie

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Toelichting eigen vermogen, specificatie

Specificatie van publieke bestemmingsreserves

EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
1	Reserve personeel	1.609.445			1.609.445
2	Reserve schoolontwikkeling	524.270	-75.621		448.649
3	Rerverve brede school	3.938			3.938
4	Reserve branchecursussen	0		1.050.000	1.050.000
Totaal		2.137.653	974.379		3.112.032

Specificatie van private bestemmingsreserves

EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
Geen specificaties					
Totaal					

Specificatie van publieke bestemmingsfondsen

EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
Geen specificaties					
Totaal					

Specificatie van private bestemmingsfondsen

EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
Geen specificaties					
Totaal					

Voorzieningen

V1741525_20180312141012_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Toelichting voorzieningen, toelichting

Voorzieningen: Verloopoverzicht EUR 31-12-2017 Bedragen: x 1	Personele voorzieningen	Voorziening voor groot onderhoud	Totaal van voorzieningen
Voorzieningen, posten			
Stand aan het begin van de periode			
Voorzieningen aan het begin van de periode	269.574	1.495.810	1.765.384
Verloop gedurende de periode			
Dotaties	136.237	220.000	356.237
Onttrekkingen	62.535	70.503	133.038
Vrijval		458.533	458.533
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet			
Stand aan het eind van de periode			
Voorzieningen aan het einde van de periode	343.276	1.186.774	1.530.050
Voorzieningen met looptijd korter dan een jaar			
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	343.276	1.186.774	1.530.050

Voorzeningen, specificatie

V1741525_20180312141012_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl	Sociaal beleid, reorganisatie en rechtspositioneel	Verlofsparen en sabbatical leave	Verplichtingen voor jubileumuitkeringen	Totaal personele voorzieningen
Uitsplitsing personele voorzieningen, verloopoverzicht EUR 31-12-2017 Bedragen: x 1				
Voorzeningen, posten				
Stand aan het begin van de periode				
Voorzeningen aan het begin van de periode	73.295	165.859	30.420	269.574
Verloop gedurende de periode				
Dotaties	11.037	41.200	84.000	136.237
Onttrekkingen		25.000	37.535	62.535
Vrijval				
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet				
Stand aan het eind van de periode				
Voorzeningen aan het einde van de periode	84.332	182.059	76.885	343.276
Voorzeningen met looptijd korter dan een jaar				
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	84.332	182.059	76.885	343.276
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar				

Kortlopende schulden

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Toelichting kortlopende schulden

Kortlopende schulden	31-12-2017	31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
<i>Schulden aan groepsmaatschappijen</i>		
<i>Schulden aan andere deelnemingen</i>		
<i>Schulden aan kredietinstellingen</i>		
<i>Schulden aan OCW/EZ</i>		
<i>Schulden aan FIN</i>		
<i>Schulden aan gemeenten en GR's</i>		
<i>Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten</i>		
<i>Crediteuren</i>	600.909	568.797
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>	4.397	35
<i>Schulden ter zake van pensioenen</i>		
<i>Schulden ter zake van werk door derden</i>		
<i>Kortlopende overige schulden</i>		
Subtotaal kortlopende schulden	605.306	568.832
Overlopende passiva, uitsplitsing		
<i>Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ</i>	55.868	54.455
<i>Vooruitontvangen investeringsubsidies</i>		
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>		
<i>Vakantiegeld en vakantiedagen</i>	501.592	535.609
<i>Te betalen interest</i>		
<i>Overige overlopende passiva</i>	239.205	101.072
Overlopende passiva	796.665	691.136
Totaal van kortlopende schulden	1.401.971	1.259.968

Niet uit de balans blijvende verplichtingen:

1. In december 2014 heeft de inspecteur der belastingen middels een beschikking een BTW-claim ad € 140.000 toegekend. Deze BTW-teruggave is in de jaarrekening 2014 verwerkt onder de overige baten. Op deze BTW-teruggave rust wel een potentiële terugbetalingsverplichting indien binnen tien jaar de situatie rondom de exploitatie van de kantine binnen de GSG Leo Vroman zou veranderen.
2. Op grond van de uitgangspunten van de stichting om zo economisch mogelijk gebruik te maken van marktwerking, heeft Stovog zeer beperkt langlopende contracten afgesloten. De contracten die er zijn:
  - schoolboeken, Europees aanbesteed, in 2016 contract met Van Dijk
  - schoonmaak, Europees aanbesteed in 2013, contract met GOM

- arbodienstverlening, aanbesteed, contract in 2016 met A-REA.

3. **Pensioenrechten**

Stovog heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioenvoorziening worden ook in de staat van baten en lasten verwerkt. Het bedrag dat als pensioenvoorziening is opgenomen, is de beste schatting van de nog niet afgefinancierde bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Stovog heeft een voor haar werknemers toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komen de werknemers die op de pensioengerechtigde leeftijd recht hebben op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Aan het ABP worden premies betaald waarvan een deel door de werkgever en een deel door de werknemer wordt betaald. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen). De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

4. **Langlopende vordering**

Op het ministerie van OCW bestaat een langlopende vordering VO van circa € 1.250.000 als gevolg van de overgang van declaratiebekostiging op het stelsel van baten en lasten. De vordering, die op nihil is gewaardeerd in de jaarrekening 2018, zal pas geëffectueerd kunnen worden bij liquidatie. Als gevolg van het feit dat de langlopende vordering pas bij liquidatie kan worden geëffectueerd en daarmee een oneindige looptijd kent, benadert de reële waarde per 31 december 2017, de verantwoorde waarde per 31 december 2017 in de jaarrekening.

Overheidsbijdragen

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Toelichting overheidsbijdragen

Overheidsbijdragen	01-01-2017 t/m 31-12-2017	01-01-2016 t/m 31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Rijksbijdragen, uitsplitsing		
<i>Rijksbijdragen OCW/EZ, uitsplitsing</i>		
<i>Rijksbijdragen OCW</i>	18.986.979	18.207.190
<i>Rijksbijdragen OCW/EZ</i>	18.986.979	18.207.190
<i>Overige subsidies OCW/EZ, uitsplitsing</i>		
<i>Overige subsidies OCW</i>	2.087.652	2.058.135
<i>Overige subsidies OCW/EZ</i>	2.087.652	2.058.135
<i>Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV</i>	304.601	227.427
<i>Overige rijksbijdragen</i>		
<i>Rijksbijdragen</i>	21.379.232	20.492.752
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, uitsplitsing		
<i>Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, uitsplitsing</i>		
<i>Provinciale bijdragen en subsidies</i>		
<i>Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies</i>		349.678
<i>Overige overheden</i>		
<i>Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>		349.678
<i>Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>		349.678

Overige baten

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl		
Toelichting overige baten		
Overige baten	01-01-2017 t/m	01-01-2016 t/m
	31-12-2017	31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Wettelijke cursus- en les gelden, uitsplitsing		
<i>Les gelden sector VO</i>		
<i>Cursus gelden sector MBO</i>		
<i>Totaal college-, cursus-, les- en examengelden</i>		
Baten in opdracht van derden, uitsplitsing		
<i>Overige baten werk in opdracht van derden</i>		
<i>Baten werk in opdracht van derden</i>		
Overige baten, uitsplitsing		
<i>Opbrengst verhuur</i>	12.869	13.778
<i>Detachering personeel</i>	172.158	239.572
<i>Schenken</i>		
<i>Sponsoring</i>		
<i>Ouderbijdragen</i>		
<i>Verkoop (onderwijs)materiaal</i>		
<i>Catering</i>		
<i>Overige</i>	68.241	104.456
Overige baten	253.268	357.806

Lasten

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl		
Toelichting lasten		
Lasten	01-01-2017 t/m 31-12-2017	01-01-2016 t/m 31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Personeelslasten, uitsplitsing		
<i>Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing</i>		
<i>Lonen en salarissen</i>	12.652.525	11.888.983
<i>Sociale lasten</i>	1.575.522	1.486.832
<i>Pensioenlasten</i>	2.050.255	2.031.979
<i>Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten</i>	16.278.302	15.407.794
<i>Overige personele lasten, uitsplitsing</i>		
<i>Dotaties personele voorzieningen</i>	136.236	64.687
<i>Lasten personeel niet in loondienst</i>	898.796	883.170
<i>Overige</i>	693.151	588.178
<i>Overige personele lasten</i>	1.728.183	1.536.035
<i>Ontvangen vergoedingen uitsplitsing</i>		
<i>Overige uitkeringen die personeelslasten verminderen</i>	130.411	70.183
<i>Uitkeringen die personeelslasten verminderen</i>	130.411	70.183
<i>Personeelslasten</i>	17.876.074	16.873.646
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa: Uitsplitsing		
<i>Afschrijvingen op materiële vaste activa</i>	283.401	276.052
<i>Afschrijvingen</i>	283.401	276.052
Huisvestingslasten, uitsplitsing		
<i>Huurlasten</i>	119.447	117.500
<i>Onderhoudslasten (klein onderhoud)</i>	169.321	167.087
<i>Lasten voor energie en water</i>	278.424	217.435
<i>Schoonmaakkosten</i>	310.277	306.714
<i>Belastingen en heffingen</i>	19.367	10.614
<i>Dotatie onderhoudsvoorziening</i>	-238.553	210.000
<i>Overige</i>	208.604	721.878
<i>Huisvestingslasten</i>	866.907	1.751.228
Overige lasten, uitsplitsing		
<i>Administratie- en beheerslasten</i>	247.768	260.345
<i>Inventaris en apparatuur</i>	48.841	54.994
<i>Leer- en hulpmiddelen</i>	986.653	1.166.977
<i>Dotatie overige voorzieningen</i>		
<i>Overige</i>	505.431	551.124
<i>Overige lasten</i>	1.788.693	2.033.440
<i>Accountantshonoraria voor het onderzoek van de jaarrekening</i>	24.896	25.492
<i>Accountantshonoraria voor andere controleopdrachten</i>		
<i>Accountantshonoraria voor adviesdiensten op fiscaal terrein</i>		

Accountantshonoraria voor andere niet-controlediensten

Accountantshonoraria

24.896

25.492

Financieel en overig

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Toelichting financiële en overige baten en lasten

Financiële en overige baten en lasten	01-01-2017 t/m 31-12-2017	01-01-2016 t/m 31-12-2016
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Financiële baten, uitsplitsing		
<i>Rentebaten en soortgelijke opbrengsten</i>	55.429	79.342
<i>Ontvangen dividenden</i>		
<i>Waardevermeerderingen van financiële vaste activa en van effecten</i>		
<i>Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten</i>		
<i>Financiële baten</i>	55.429	79.342
Financiële lasten, uitsplitsing		
<i>Waardeverminderingen van financiële vaste activa en van effecten</i>		
<i>Rentelasten en soortgelijke kosten</i>	9.034	12.993
<i>Financiële lasten</i>	9.034	12.993
<i>Belastingen</i>		
<i>Resultaat uit deelnemingen</i>		
<i>Resultaat aandeel van derden</i>		

Segmentatie

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Gesegmenteerde informatie

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl	VO	Totaal
Segmentatie van de balans EUR 31-12-2017 Bedragen: x 1		
Activa		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Materiële vaste activa	1.287.079	1.287.079
Financiële vaste activa		
Totaal van vaste activa	1.287.079	1.287.079
Vlottende activa		
Vorraden		
Vorderingen	165.083	165.083
Kortlopende effecten	2.402.517	2.402.517
Liquide middelen	6.088.819	6.088.819
Totaal van vlottende activa	8.656.419	8.656.419
Totaal van activa	9.943.498	9.943.498
Passiva		
Eigen vermogen	7.011.477	7.011.477
Voorzieningen	1.530.050	1.530.050
Langlopende schulden		
Kortlopende schulden	1.401.971	1.401.971
Totaal van passiva	9.943.498	9.943.498

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl	VO	Totaal
Segmentatie EUR 31-12-2017 Bedragen: x 1		
Baten		
Rijksbijdragen	21.379.232	21.379.232
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		
College-, cursus-, les- en examengelden		
Baten werk in opdracht van derden		
Overige baten	253.268	253.268
Totaal baten	21.632.500	21.632.500

Lasten		
Personeelslasten	17.876.074	17.876.074
Afschrijvingen	283.401	283.401
Huisvestingslasten	866.907	866.907
Overige lasten	1.788.693	1.788.693
Doorbetalingen aan schoolbesturen		
Totaal lasten	20.815.075	20.815.075
Saldo baten en lasten	817.425	817.425
Gerealiseerde herwaardering		
Financiële baten	55.429	55.429
Financiële lasten	9.034	9.034
Resultaat	863.820	863.820
Belastingen		
Resultaat uit deelnemingen		
Resultaat na belastingen	863.820	863.820
Resultaat aandeel van derden		
Totaal resultaat	863.820	863.820

Verbonden partijen

V174525_201802271244_PO-V0_Jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl		Model E Verbonden Partijen									
Verbonden partij, meerderheidsdeelneming EUR Bedragen:											
x 1	Volgnummer	Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Overige	Eigen vermogen aan het eind van de periode	Resultaat	Omzet	Vat onder Burgerlijk wetboek 2, artikel 403	Deelnemingspercentage	Consolidatie
1		St Steunfonds CHG	Stichting	Gouda	Ja	88.233	9.321	9.321	9.321 Nee	Nee	Nee
2		St steunfonds Segment	Stichting	Gouda	Ja	73.250	-440	-440	-440 Nee	Nee	Nee
Verbonden partij, minderheidsdeelneming											
Volgnummer	Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Overige	Deelnemingspercentage						
1	St-SMV Passend Onderwijs MHR	Stichting	Gouda	Ja							

Toelichtingen verbonden partijen

Conform de richtlijn jaarverslag onderwijs zijn beide steunfondsen niet geconsolideerd. Het balanstotaal van beide rechtspersonen blijft onder de 5% van het geconsolideerde balanstotaal van de Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Gouda. Op de Stichting Steunfonds De Goudse Scholengemeenschap Leo Vroman wordt geen overheersende zeggenschap door of namens Stovog uitgevoerd. Derhalve is deze niet als verbonden partij opgenomen.

Verantwoording subsidies

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule, beknopt

Volgnummer	Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Prestatie afgerond?
1	lerarenbeurs	775766	01-01-2016	Ja
2	zij instroom	809684	21-02-2017	Ja
3	zij instroom	563559	31-12-2013	Ja
4	lerarenbeurs	549252	31-12-2013	Ja
5	VSV VO	860405	21-11-2017	Nee
6	VSV VO	860675	21-11-2017	Nee
7	studieverlof	852909	20-09-2017	Nee
8	studieverlof	853262	20-09-2017	Nee

WNT Algemeen

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

01-01-2017 t/m

31-12-2017

EUR Bedragen: x 1

Enkelvoudig Realisatie

Complexiteitspunten

<i>Complexiteitspunten gemiddelde totale baten</i>	4
<i>Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten</i>	3
<i>Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren</i>	4
<i>Totaal aantal complexiteitspunten</i>	11
<i>Bezoldigingsklasse</i>	D
<i>Bezoldigingsmaximum</i>	141.000
<i>Afwijkende bezoldigingsklasse</i>	Niet van toepassing
<i>Afwijkend bezoldigingsmaximum</i>	

WNT Topfunctionarissen College van Bestuur

Dienst betrekking 2017	Aanhef	Voorletters	Achternaam	Gewezen topfunctionaris	Functie(s)	Aanvang functie	Einde functie	Taakomvang (fte)	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	Beloningen betaalbaar op termijn	Subtotaal bezoldiging	Totale bezoldiging
Ja	dhr	H. van	Tongerloo	Nee	Bestuurder	01-01	31-12	1,000	123.123	17.200	140.323	140323
Ja	dhr	M.P.G	Oehenschläger	Nee	Bestuurder	01-01	31-12	1,000	112.162	16.869	129.031	129031
Ja	dhr	A.T.M	Koops	Nee	Bestuurder	01-01	31-12	1,000	112.162	16.869	129.031	120031
Ja	dhr	R.W den	Hartog	Nee	Bestuurder	01-01	31-12	1,000	112.162	16.869	129.031	129031

Dienst betrekking 2016	Aanvang functie vorig verslagjaar	Einde functie vorig verslagjaar	Taakomvang (fte) vorig verslagjaar	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen in vorig verslagjaar	Beloningen betaalbaar op termijn in vorig verslagjaar	Totale bezoldiging in vorig verslagjaar
H van Tongerloo	01-01	31-12	1,000	122.560	14.780	137.340
MPG Oehenschläger	01-01	31-12	1,000	111.604	14.497	126.101
ATM Koops	01-01	31-12	1,000	111.604	14.497	126.101
RW den Hartog	01-01	31-12	1,000	111.604	14.497	126.101

WNT Topfunctionarissen Raad van Toezicht

Toezichthoudend topfunctionarissen, specificatie EUR Bedragen: x 1														
Aanhef	Voorletters	Achternaam	Functiecategorie	Aanvang functie	Einde functie	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	Beloningen betaalbaar op termijn	Subtotaal bezoldiging	Totale bezoldiging	Individueel toepasselijk bezoldigings maximum	Aanvang functie vorig verslagjaar	Einde functie vorig verslagjaar	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen in vorig verslagjaar	Totale bezoldiging in vorig verslagjaar
dhr	W.J.C	Amesz	Voorzitter	01-01	31-12	1.000	0	1.000	1.000	21.150	01-01	31-12	1.000	1.000
dhr	F.C.G van	Elteren	Lid	01-01	31-12	750	0	750	750	14.100	01-01	31-12	750	750
dhr	J.H.A	Wagenaar	Lid	01-01	31-12	0	0	0	0	14.100	01-01	31-12	0	0
dhr	R	Borsboom	Lid	01-01	31-12	750	0	750	750	14.100	01-01	31-12	750	750
dhr	H.M.P	Hillenaar	Lid	01-01	31-12	750	0	750	750	14.100	01-01	31-12	750	750

Ondertekening door Bestuur en Toezichthouder

Bestuurder of toezichthouder	Soort bestuurder of toezichthouder	Locatie van de ondertekening	Datum van de ondertekening	Ondertekend	Reden waarom de bestuurder of toezichthouder niet heeft ondertekend
R.W den Hartog lid CVB	Bestuurder	Stovog	11 april 2018		
W.J.C Amesz voorzitter RVT	Toezichthouder	Stovog	11 april 2018		
R.W. den Hartog			W.J.C. Amesz		

D Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

BIJLAGEN

CP Kengetallen

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl

Continuïteit, kengetallen

Kengetallen	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Enkelvou dig Realisatie	Enkelvou dig Realisatie	Enkelvou dig Prognose	Enkelvou dig Prognose	Enkelvou dig Prognose	Enkelvou dig Prognose	Enkelvou dig Prognose
<i>Aantal leerlingen, studenten en deelnemers per 1 oktober</i>	2.622	2.674	2.603	2.536	2.530	2.511	2.527
Personele bezetting per 31 december							
<i>Bestuur / management (fte)</i>	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
<i>Personeel primair proces (fte)</i>	152,00	159,00	155,00	155,00	154,00	150,00	150,00
<i>Ondersteunend personeel (fte)</i>	65,00	66,00	65,00	65,00	58,00	58,00	58,00
<i>Totale personele bezetting (fte)</i>	225,00	233,00	228,00	228,00	220,00	216,00	216,00

Overige kengetallen	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
	Enkelvou dig Realisatie	Enkelvou dig Realisatie	Enkelvou dig Prognose	Enkelvou dig Prognose	Enkelvou dig Prognose	Enkelvou dig Prognose	Enkelvou dig Prognose
<i>Aantal leerlingen / Totaal personeel</i>	11,65	11,48	11,42	11,12	11,50	11,63	11,70
<i>Aantal leerlingen / Onderwijzend personeel</i>	17,25	16,82	16,79	16,36	16,43	16,74	16,85

CP Balans

Balans	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose
Activa							
Vaste activa							
<i>Immateriële vaste activa</i>							
<i>Materiële vaste activa</i>	1.310.578	1.287.079	1.300.000	1.250.000	1.250.000	1.200.000	1.200.000
<i>Financiële vaste activa</i>							
<i>Totaal van vaste activa</i>	1.310.578	1.287.079	1.300.000	1.250.000	1.250.000	1.200.000	1.200.000
Vlottende activa							
<i>Vorraden</i>							
<i>Vorderingen</i>	443.437	165.083	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
<i>Kortlopende effecten</i>	2.365.050	2.402.517	2.365.050	2.365.050	2.365.050	2.365.050	2.365.050
<i>Liquide middelen</i>	5.053.944	6.088.819	6.366.696	6.463.385	6.193.618	5.866.546	5.479.691
<i>Totaal van vlottende activa</i>	7.862.431	8.656.419	8.931.746	9.028.435	8.758.668	8.431.596	8.044.741
<i>Totaal van activa</i>	9.173.009	9.943.498	10.231.746	10.278.435	10.008.668	9.631.596	9.244.741
			6	5	8		
Passiva							
<i>Eigen vermogen</i>	6.147.657	7.011.477	7.281.746	7.278.435	7.008.668	6.631.596	6.244.741
<i>Eigen vermogen, algemene reserve</i>	4.010.004	3.899.445	4.244.093	4.390.782	4.271.015	4.043.943	3.807.088
<i>Eigen vermogen, bestemmingsreserves</i>	2.137.653	3.112.032	3.037.653	2.887.653	2.737.653	2.587.653	2.437.653
<i>Eigen vermogen, overige reserves en fondsen</i>							
<i>Voorzieningen</i>	1.765.384	1.530.050	1.700.000	1.750.000	1.750.000	1.750.000	1.750.000
<i>Langlopende schulden</i>							
<i>Kortlopende schulden</i>	1.259.968	1.401.971	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000
<i>Totaal van passiva</i>	9.173.009	9.943.498	10.231.746	10.278.435	10.008.668	9.631.596	9.244.741
			6	5	8		

CP Baten en Lasten

V1741525_20180227121244_PO-VO_jaarrekening-2017-20180221-26 februari 2018.xbrl							
Continuïteit, raming/staat van baten en lasten							
Staat van baten en lasten	01-01-2016 t/m	01-01-2017 t/m	01-01-2018 t/m	01-01-2019 t/m	01-01-2020 t/m	01-01-2021 t/m	01-01-2022 t/m
	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose
<i>Prognose basis, aantal leerlingen, deelnemers en studenten</i>		2.640	2.603	2.536	2.530	2.511	2.527
Baten							
<i>Rijksbijdragen</i>	20.492.752	21.379.232	21.207.897	20.614.015	20.293.723	20.118.927	20.074.825
<i>Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>	349.678						
<i>Overige baten</i>	357.806	253.268	186.000	170.000	150.000	150.000	150.000
Totaal baten	21.200.236	21.632.500	21.393.897	20.784.015	20.443.723	20.268.927	20.224.825
Lasten							
<i>Personeelslasten</i>	16.873.646	17.876.074	17.850.878	17.552.476	17.499.040	17.445.549	17.431.130
<i>Afschrijvingen</i>	276.052	283.401	307.000	314.000	304.000	294.000	294.000
<i>Huisvestingslasten</i>	1.751.228	866.907	1.264.500	1.251.500	1.271.600	1.271.600	1.271.700
<i>Overige lasten</i>	2.033.440	1.788.693	1.786.250	1.754.350	1.723.850	1.719.850	1.699.850
<i>Doorbetalingen aan schoolbesturen</i>							
Totaal lasten	20.934.366	20.815.075	21.208.628	20.872.326	20.798.490	20.730.999	20.696.680
Saldo baten en lasten	265.870	817.425	185.269	-88.311	-354.767	-462.072	-471.855
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>							
<i>Financiële baten</i>	79.342	55.429	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000
<i>Financiële lasten</i>	12.993	9.034					
Resultaat	332.219	863.820	270.269	-3.311	-269.767	-377.072	-386.855
<i>Belastingen</i>							
Resultaat na belastingen	332.219	863.820	270.269	-3.311	-269.767	-377.072	-386.855
Totaal resultaat	332.219	863.820	270.269	-3.311	-269.767	-377.072	-386.855

